MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

BEDÝNKY PŘÍBĚHŮ ČESKO

METODICKÉ A PRACOVNÍ LISTY
pro 0.–2. ročník

Jak pracovat s metodickými materiály?

Dostávají se Vám do rukou metodické materiály pro práci s dětmi – **Bedýnky příběhů**, které vycházejí z dlouhodobého projektu InBáze zaměřeného na realizaci multikulturních vzdělávacích programů ve školách a dalších veřejných prostorech. Kultura konkrétních zemí je dětem a dospělým přiblížena pomocí vyprávění pohádek, povídání o zemi a výtvarných dílen, na nichž mají účastníci možnost své zážitky zpracovat pomocí tradičních materiálů a technik dané země.

Veškeré naše zkušenosti z realizace stovek programů v pražských i mimopražských školách jsme se snažili vložit do následujících metodických materiálů a předkládáme Vám metodiku zaměřenou na **Česko.**

Materiály jsou zpracované jako inspirace v rámci **průřezového tématu multikulturní výchova** a mají sloužit jako odrazový můstek k poznávání jiných kultur. Každý z nás má svůj vlastní postoj a přístup k výuce a při kontaktu s dětmi jim také předáváme své zkušenosti a názory, proto při práci s metodikou můžeme volit a upravovat aktivity a témata, která nás zajímají a jsou vhodná pro konkrétní věk a danou skupinu dětí, se kterou právě pracujeme. Časová dotace u aktivit je také orientační, a je třeba ji vždy zvážit a přizpůsobit konkrétním podmínkám.

Metodické materiály mají několik částí. **Kultura a jazyk** konkrétních zemí **jsou dětem přiblíženy pomocí pohádek**, které pomáhají poznat osobitost země a představují tak důležitý **pramen k pochopení identity lidí**, kteří z ní pocházejí. Dále jsou v metodice informace o dané zemi zpracované do jednotlivých předmětů: *Český jazyk, Matematika, Prvouka / Vlastivěda / Přírodověda, Výtvarná a pracovní výchova, Anglický jazyk, Hudební výchova a Tělesná výchova.*

V materiálech **najdeme pracovní listy s nejrůznějšími úkoly,** pohybové a výtvarné činnosti, ale i hudební a divadelní aktivity, jazykové hry, audionahrávky a video ukázky, odkazy na tipy a zajímavosti. Tyto aktivity jsou představeny s využitím **různých výukových metod a strategií**, jako jsou například: skupinová, párová a samostatná práce, didaktická hra, zážitková metoda, projektové vyučování, prezentace, výklad, diskuse, čtení, pozorování, předvídání, brainstorming, poslech a imitace a další.

Jedná se o **určitý návod**, jak s informacemi o konkrétní zemi pracovat, ale není nutné se snažit zařadit do výuky všechny aktivity a striktně dodržovat navržené postupy a instrukce. **Metodika funguje jako celek** a jednotlivé oblasti jsou vzájemně provázány, **ale také ji můžeme rozdělit na jednotlivé části** a pracovat s nimi zvlášť v průběhu roku.

Přejeme příjemnou zábavu při práci s metodikou.

METODICKÉ LISTY – POHÁDKA (PL 1–3)

Mezioborové vztahy:	Český jazyk a literatura, Další cizí jazyk, Výtvarná výchova, Pracovní činnosti, Matematika, Prvouka
Výukové metody a strategie:	výklad, vyprávění, čtení, brainstorming, moderování, řízená diskuse, skupinová a párová práce, samostatná práce, prezentace, storytelling, dramatizace, kladení otázek, rozhovor, práce s textem, nácvik pohybových a pracovních dovedností, hra, zážitková metoda, myšlenkové plánování, projektové vyučování
Časová dotace:	2–3 vyučovací hodiny
Vzdělávací cíle:	poznávání české kultury pomocí pohádky, rozvoj slovní zásoby prostřednictvím pohádky, rozeznávání písmen, rozvoj kreativity
Pomůcky:	tabule, interaktivní tabule, pracovní listy **(PL1–3)**, nůžky, psací potřeby

Postup:

1) Společně si nejprve přečteme s dětmi pohádku „O Smolíčkovi" v českém jazyce **ZDE**. Jako variantu můžeme dětem pustit pohádku **ZDE** namluvenou Karlem Högrem.

2) Poté děti rozdělíme do skupin nebo může každé pracovat samostatně.

3) Povídáme si s dětmi o pohádce. Ptáme se jich *Zkuste jmenovat, jaké vlastnosti měl Smolíček, jelen a jezinky?* Hledáme společně paralely k obdobným situacím, které mohou v dnešní době nastat. Můžeme rozvést téma bezpečnosti *Jaké zásady (vzhledem k cizím osobám) musíme dodržovat, abychom se cítili v bezpečí? Napadá vás, co se může stát, pokud neposlechneme rodiče jako tomu bylo v případě Smolíčka a jelena?*

4) Poté do skupinek nebo každému dítěti rozdáme pracovní list s obrázky s dějem pohádky **(PL1)**.

5) Necháme děti obrázky rozstříhat a poté seřadit tak, jak šel děj pohádky.

TIP:

- Utvoříme skupinky po čtyřech až pěti dětech, každý z členů bude představovat jednu z postav (Smolíček, jelen, jezinky) a pohádku můžeme zkusit zahrát. Jednotlivé role si poté děti mohou prohodit.

6) Dětem rozdáme pracovní list **(PL2)**, kde zkusí pomoci jelenovi najít cestu za Smolíčkem.

7) Dětem rozdáme pracovní list **(PL3)** a necháme je pojmenovat všechny obrázky a zakroužkovat ty, které začínají na písmeno S. Na závěr si děti mohou obrázky vybarvit.

TIP:

- Starší děti pod obrázky napíší celé názvy.
- Můžeme je také vyzvat, aby ve vypsaných slovech zakroužkovaly vybraná písmena různými barvami.

Rozstříhej obrázky. Obrázky poskládej za sebou tak, jak šel děj pohádky *O Smolíčkovi*.

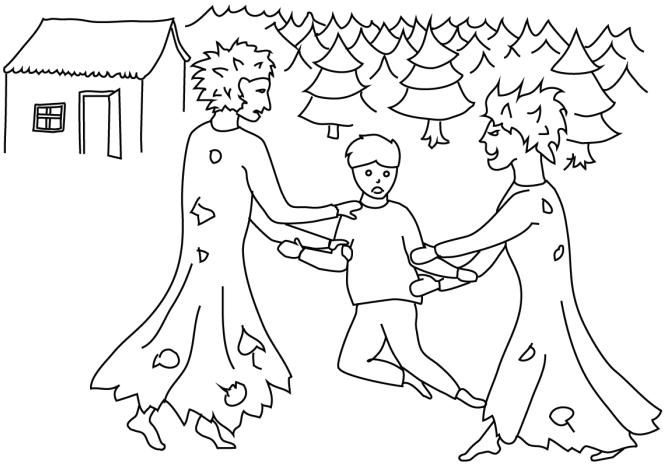

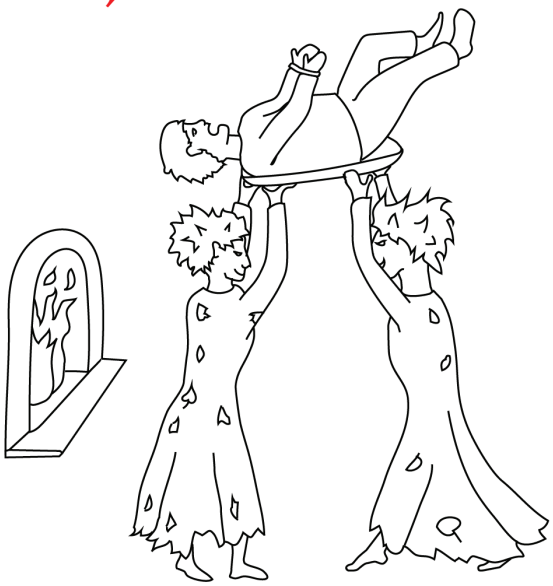

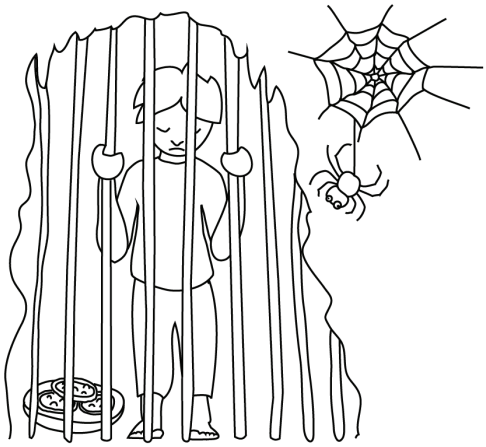

Neopatrného Smolíčka jezinky odnesly k sobě do jeskyně. Najde za ním jelen cestu a zachrání ho?

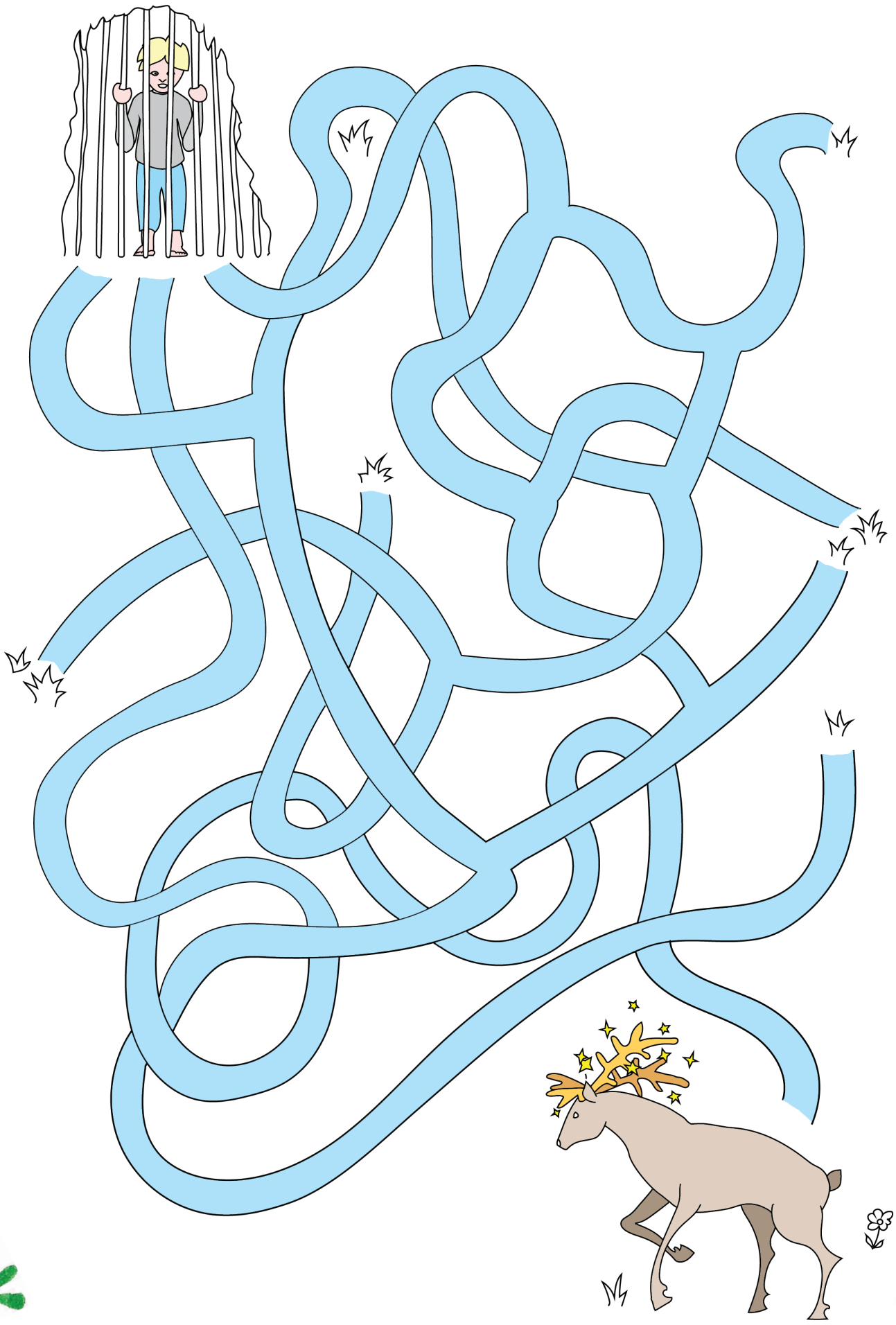

Pojmenuj všechny obrázky a zakroužkuj ty, které začínají na písmeno S. Můžeš si je i vybarvit.

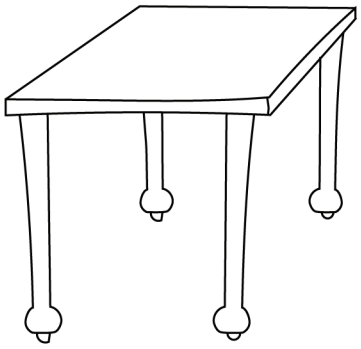

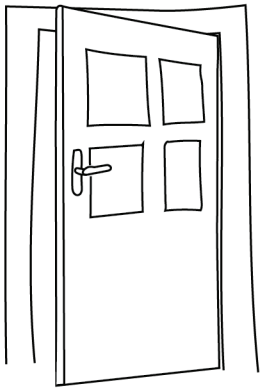

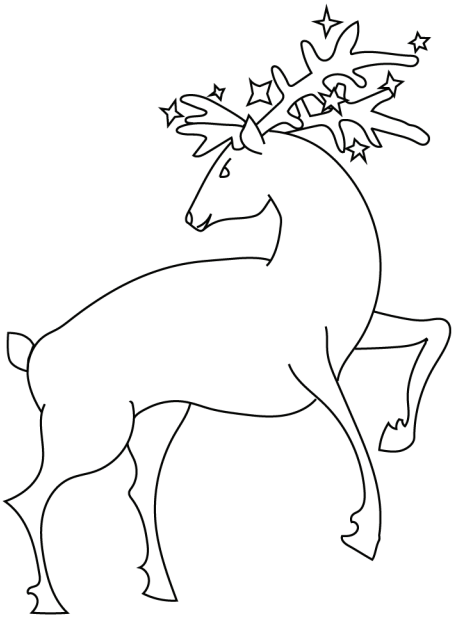

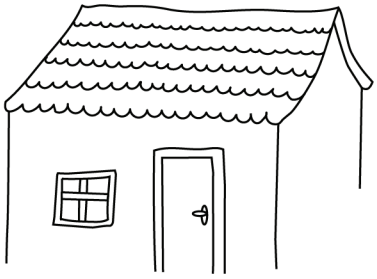

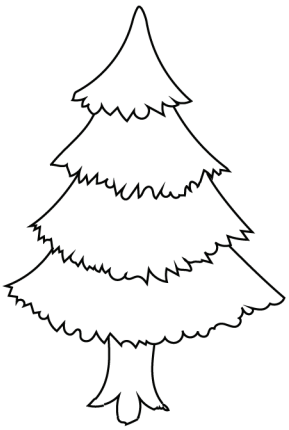

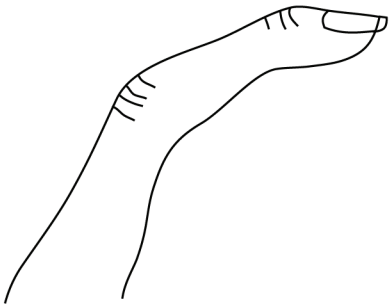

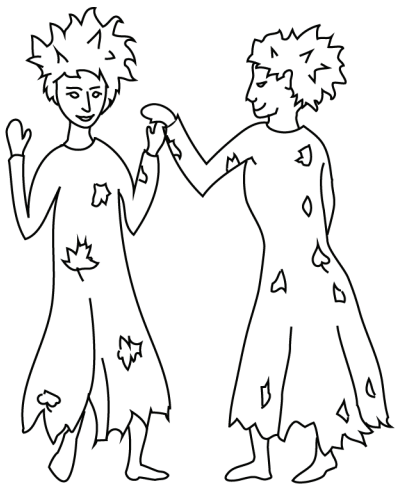

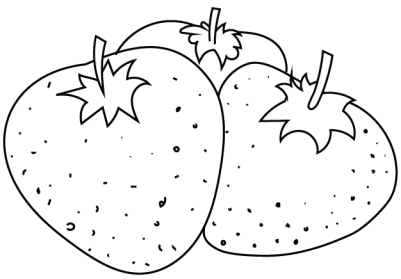

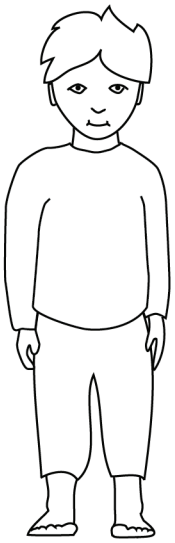

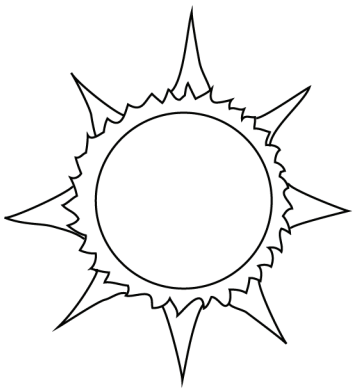

METODICKÉ LISTY – ČESKÝ JAZYK (PL 4–5)

Mezioborové vztahy:	Prvouka
Výukové metody a strategie:	výklad, vyprávění, čtení, brainstorming, moderování, řízená diskuse, skupinová a párová práce, samostatná práce, prezentace, kladení otázek, rozhovor, práce s textem, hra, zážitková metoda, myšlenkové plánování, projektové vyučování
Časová dotace:	2 vyučovací hodiny
Vzdělávací cíle:	seznámení se s českými jazykolamy a jejich nácvik, rozlišování a nácvik psaní písmen, rozdíly v abecedě, seznámení se s básněmi o Praze
Pomůcky:	pracovní listy **(PL 4–5)**, tabule nebo interaktivní tabule

Postup:

1) Dětem rozdáme pracovní listy **(PL4)** a necháme je nacvičovat psaní jednotlivých písmen. Nakonec trénují nápis Praha.

2) Zeptáme se dětí, jestli vědí, co jsou jazykolamy, a jestli někdo z nich nějaký jazykolam zná a dokáže ho říct ostatním.

3) Poté dětem rozdáme pracovní listy **(PL5)** a nejprve si jazykolamy společně přečteme.

4) Na závěr si vyzkoušíme jazykolamy vyslovit. Který je nejtěžší? Kdo zvládne říct nejvíc jazykolamů bez chyby?

5) Povídáme si s dětmi o Praze. *Co si představíte, když se řekne Praha? Jaká místa v Praze máte rádi?*

6) Přečteme dětem – nebo děti přečtou – básničky o Praze **(PL5)**. Ptáme se dětí *O čem básně jsou? Víte, kdo byl Golem? A kdo to byl Jan Skácel? Znáte Pražský orloj?* Dětem můžeme ukázat obrázky Golema a fotografii orloje nebo J. Skácela. Diskutujeme a ptáme se dětí *Která báseň se vám líbí víc? Je v básni nějaká slovní hříčka?* (kácel–Skácel)

7) Můžeme dětem přečíst pověst o Golemovi či Pražském orloji. Pustit můžeme také krátké filmy z portálu Edu České televize **TADY** nebo **TADY**.

Procvičuj psaní následujících písmen.

p

r

a

h

a

Zkus napsat písmena za sebe a zjistíš název hlavního města České republiky.

**Zkus říct několikrát po sobě následující věty.
Víš, že se jim říká jazykolamy?**

Náš pan kaplan v kapli plakal. Náš pan kaplan v kapli plakal. Náš pan kaplan v kapli plakal.

Na cvičišti čtyři svišti piští. Na cvičišti čtyři svišti piští. Na cvičišti čtyři svišti piští.

Dalajláma v lomu láme skálu. Dalajláma v lomu láme skálu. Dalajláma v lomu láme skálu.

Jelen letěl jetelem. Jelen letěl jetelem. Jelen letěl jetelem. Jelen letěl jetelem.

Kotě v bytě hbitě motá nitě. Kotě v bytě hbitě motá nitě.

Nauč se básničky o Praze.

Golem a básníci

Golem šel kolem
a všechno kácel
vždyť to byl Golem,
a ne Skácel.
Básníci totiž,
a v tom je potíž
na rozdíl od Golemů
v starých městech,
jsou příliš jemní
ve svých gestech…

Pravda

Orloj už by dneska
nikdo nedoved,
ani žádnej stavař,
ani doktor věd.

METODICKÉ LISTY – MATEMATIKA (PL 6–8)

Mezioborové vztahy:	Český jazyk a literatura
Výukové metody a strategie:	výklad, čtení, kladení otázek, diskuse, skupinová a samostatná práce, práce s textem
Časová dotace:	1–2 vyučovací hodiny
Vzdělávací cíle:	porozumění novým jevům, zpřesňování početních představ, vnímání elementárních matematických souvislostí, rozeznávání čísel
Pomůcky:	tabule, interaktivní tabule, pracovní listy **(PL6–8)**, pastelky, psací potřeby

Postup:

1) Ptáme se dětí *Co je to robot? Znáte nějaké příklady robotů? Chtěly byste mít nějakého doma? K čemu?* Poté děti seznámíme s tím, že slovo ROBOT vymyslel Josef Čapek, český malíř, grafik, ilustrátor a spisovatel. Pro děti napsal a nakreslil knížku „Povídání o pejskovi a kočičce". Dětem ukážeme obrázek Josefa Čapka **TADY**.

2) Poté si s dětmi zopakujeme geometrické tvary, rozdáme jim pracovní listy **(PL6)** a necháme je splnit úkol.

3) Každému dítěti rozdáme pracovní list **(PL7)** a necháme ho hledat v obrázku schované číslice. Poté uděláme společně kvíz – děti mohou také vyplňovat individuálně nebo ve dvojicích. Na závěr společně zkontrolujeme.

řešení: 1c), 2b), 3a), 4c), 5b)

4) Dětem rozdáme pracovní listy **(PL 8)** a vysvětlíme jim postup: nejprve vypočítají příklady u otázky a) až d). Poté přiřadí k číselným výsledkům jednotlivá písmena z tabulky nahoře – tím vzniknou slova, která pak děti doplní do vět.

řešení: a) Praha, b) Vltava, c) kapr, d) Brno

Vybarvi robota podle uvedených barev u jednotlivých tvarů.

trojúhelníky červeně
Spočítej, kolik tvarů jsi použil/la. _____

obdélníky zeleně
Spočítej, kolik tvarů jsi použil/la. _____

čtverce žlutě
Spočítej, kolik tvarů jsi použil/la. _____

kruhy modře
Spočítej, kolik tvarů jsi použil/la. _____

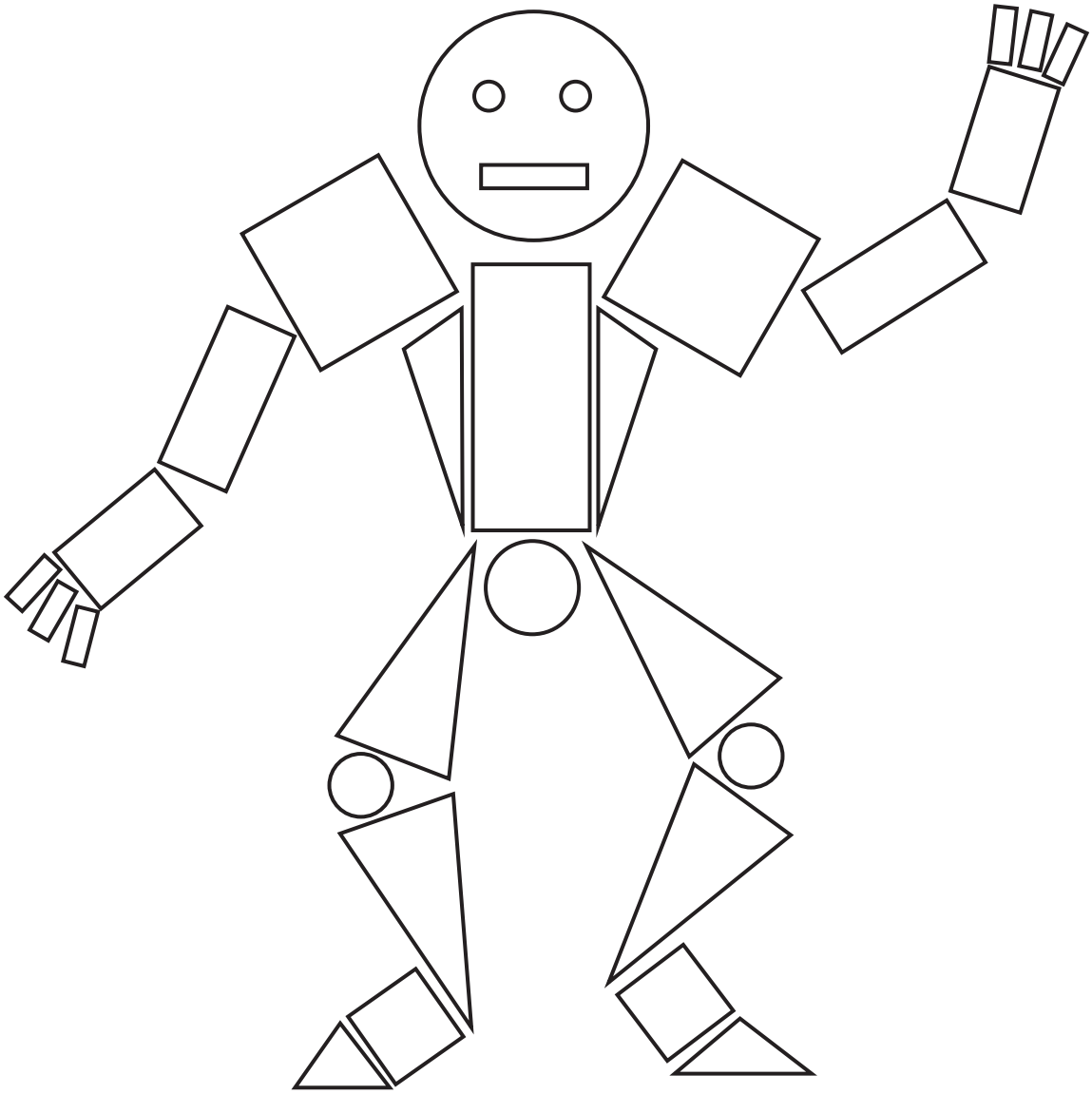

V obrázcích českých památek najdi schovaná čísla:

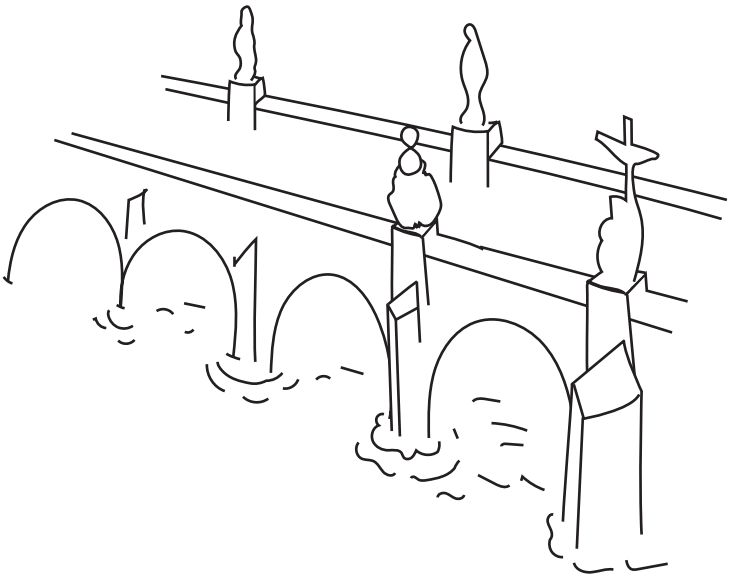

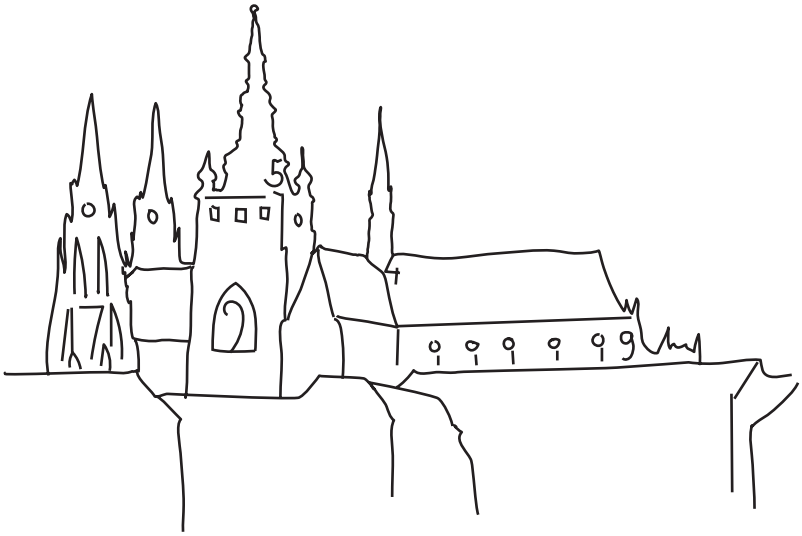

Společně s paní učitelkou si přečtěte pohádku *O Smolíčkovi*. Poté vyber správné odpovědi u otázek.

1. Za kolika horami bydlel Smolíček?
a) 6 b) 8 c) 9

2. Kolik prstíčků si chtěly jezinky ohřát?
a) 1 b) 2 c) 3

3. Kolik jezinek chodilo klepat na Smolíčkovu chaloupku?
a) 3 b) 4 c) 5

4. Kolikrát jezinky klepaly na Smolíčkovu chaloupku?
a) 1 b) 2 c) 3

5. Kolikrát Smolíček pustil jezinky do chaloupky?
a) 1 b) 2 c) 3

Vypočítej příklady. Každé číslo odpovídá jednomu písmenu v tabulce. Po vypočtení příkladů čísla správně seřaď, získáš tak informace o České republice.

0	N
1	K
2	B
3	H
4	A
5	R

6	O
7	P
8	V
9	L
10	T

a) Hlavním městem České republiky je _ _ _ _ _.

3 + 4 = _
3 + 2 = _
3 + 1 = _
2 + 1 = _
2 + 2 = _

b) Nejdelší řekou České republiky je _ _ _ _ _ _.

5 + 3 = _
4 + 5 = _
5 + 5 = _
2 + 2 = _
4 + 4 = _
6 – 2 = _

c) Ryba, kterou jíme na Štědrý večer, je _ _ _ _.

5 – 4 = _
2 + 2 = _
7 + 0 = _
6 – 1 = _

d) Největší moravské město je _ _ _ _.

1 + 1 = _
1 + 4 = _
8 – 8 = _
9 – 3 = _

METODICKÉ LISTY – PRVOUKA (PL 9–14)

Mezioborové vztahy:	Český jazyk a literatura
Výukové metody a strategie:	brainstorming, moderování, řízená diskuse, samostatná práce, kladení otázek, rozhovor, práce s mapou, projektové vyučování
Časová dotace:	1 vyučovací hodina
Vzdělávací cíle:	seznámení se tvarem České republiky a dalších zemí, práce s mapou Evropy, roční období v ČR, poznávání typických českých jevů, české zvyky a obyčeje
Pomůcky:	tabule, interaktivní tabule, mapa/atlas, pracovní listy **(PL9–14)**, psací potřeby, pastelky

Postup:

1) Každé dítě dostane pracovní list **(PL9)**, kde má podle předlohy správně vybarvit českou vlajku.

2) Ptáme se dětí *Znáte Pražský hrad? Kdo z vás ho již navštívil?* Poté rozdáme dětem pracovní listy **(PL10)** a necháme je vyřešit úkol.

3) Na začátku aktivity zařadíme brainstorming na téma Česká republika. *Co vás napadne, když se řekne Česká republika? Čím se naše země liší od ostatních zemí? Co je pro ni typické? Byly jste už někdy v zahraničí? Co vás tam překvapilo, co bylo jinak, než u nás?* Poté rozdáme dětem pracovní listy **(PL11)** a necháme je samostatně pracovat. Na závěr si výsledky společně projdeme a okomentujeme. Necháme děti, aby doplnily, co ještě by mohlo být typické pro Českou republiku. Můžeme se také ptát – *Kdo ví, co je to za stavby? (pyramidy) Kde se nacházejí?… Jak se říká tomuto sportu? (surfování)… Znáte nějaké jedlé houby, které u nás rostou?* a tak podobně.

4) Dětem rozdáme pracovní listy **(PL12)**. Můžeme jim promítnout mapu Evropy nebo jim dát k dispozici atlasy a vyzvat je, jestli poznají, jaký obrys patří České republice. Fakultativně můžeme děti zkusit s pomocí atlasu vybídnout, zda poznají, jaké jsou další dvě země. (řešení: Německo a Itálie). Byl už někdo z dětí v Německu či Itálii?

5) Necháme děti z daných možností vybrat českou vlajku a zakroužkovat správné barvy. **(PL12)**

6) Dětem rozdáme pracovní listy **(PL13)** a necháme je zapsat roční období a nakreslit obrázky. Mladší děti mohou místo celé krajiny nakreslit jenom stromy v jednotlivých ročních obdobích. Poté okomentujeme. Vyplněné pracovní listy můžeme vystavit ve třídě.

7) Děti spojují obrázky s ročními obdobími, na závěr mohou vybarvit. **(PL14)**

Podle předlohy nakresli správně vlajku České republiky:

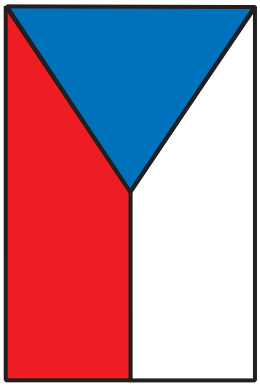

Prahu ročně navštíví mnoho turistů z různých koutů světa. Zkus zjistit, kdo se jako jediný dostane na Pražský hrad?

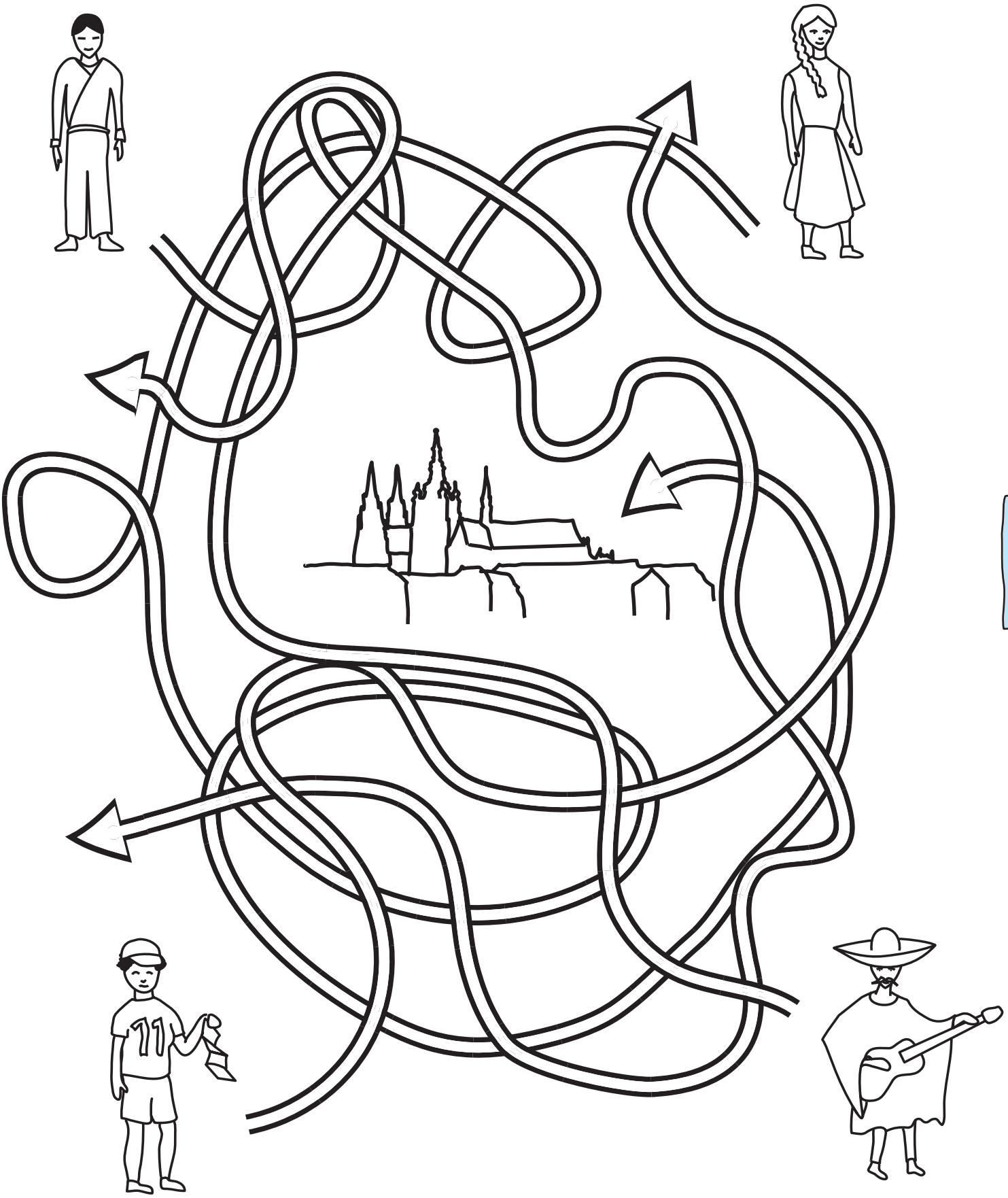

Zelenou pastelkou zakroužkuj, co je typické pro Českou republiku:

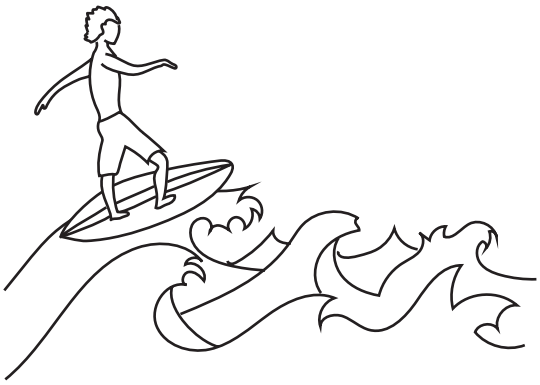

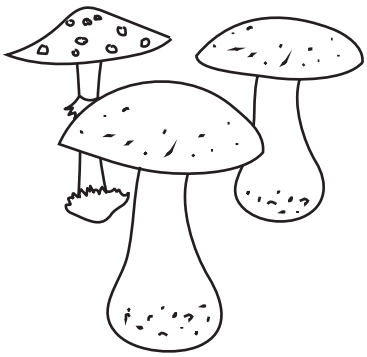

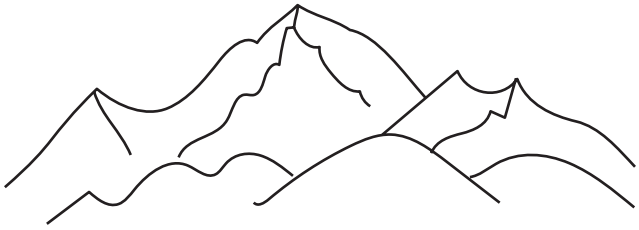

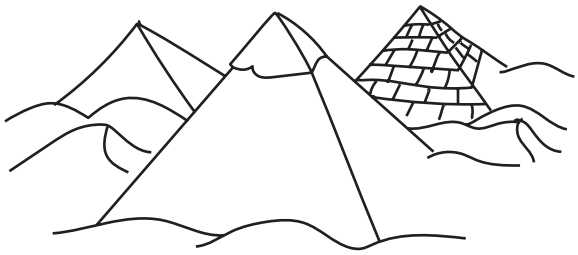

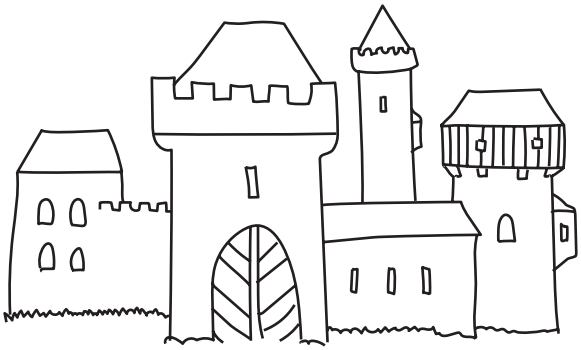

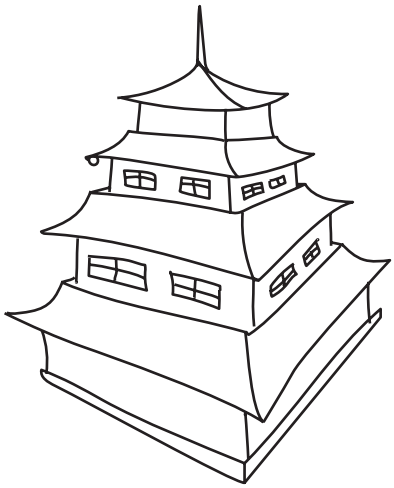

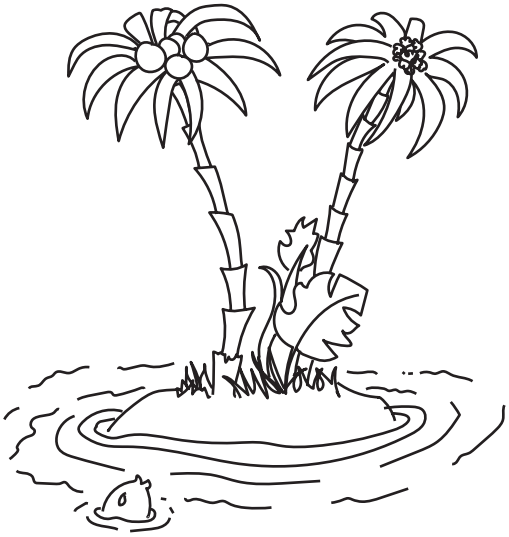

Poznáš mapu České republiky?

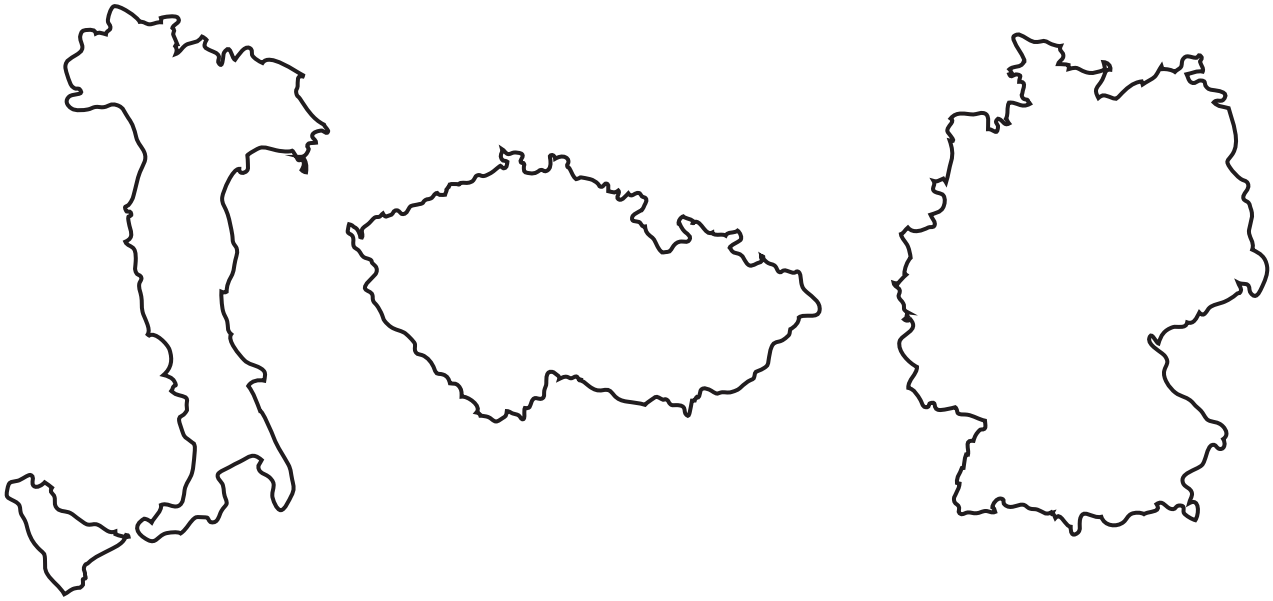

Vyber z následujících vlajek tu správnou. Zakroužkuj barvy, které najdeš na české vlajce a vlajku vybarvi.

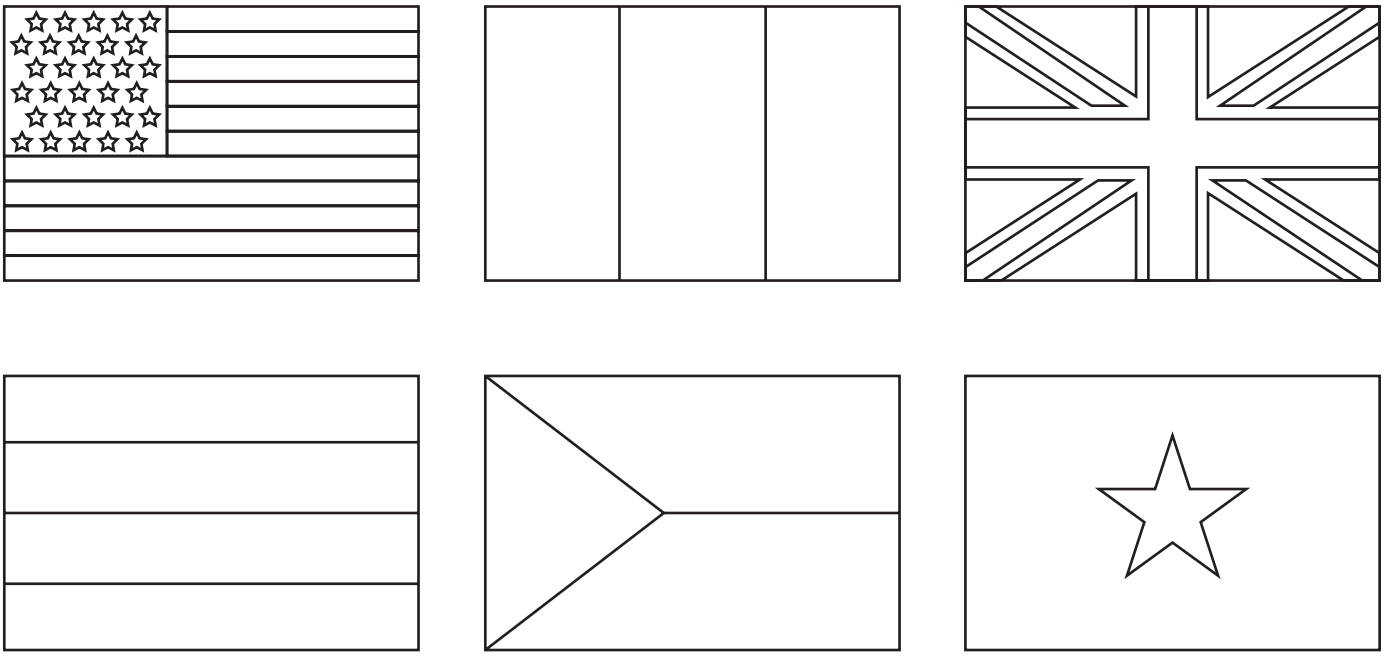

červená žlutá modrá bílá zelená

V České republice se střídají 4 roční období. Napiš, která to jsou:

Do políček zakresli, jak vypadá krajina během ročních období.

Jaro	**Léto**
Podzim	**Zima**

Spoj obrázky s ročním obdobím, ke kterému patří. Obrázky si můžeš vybarvit.

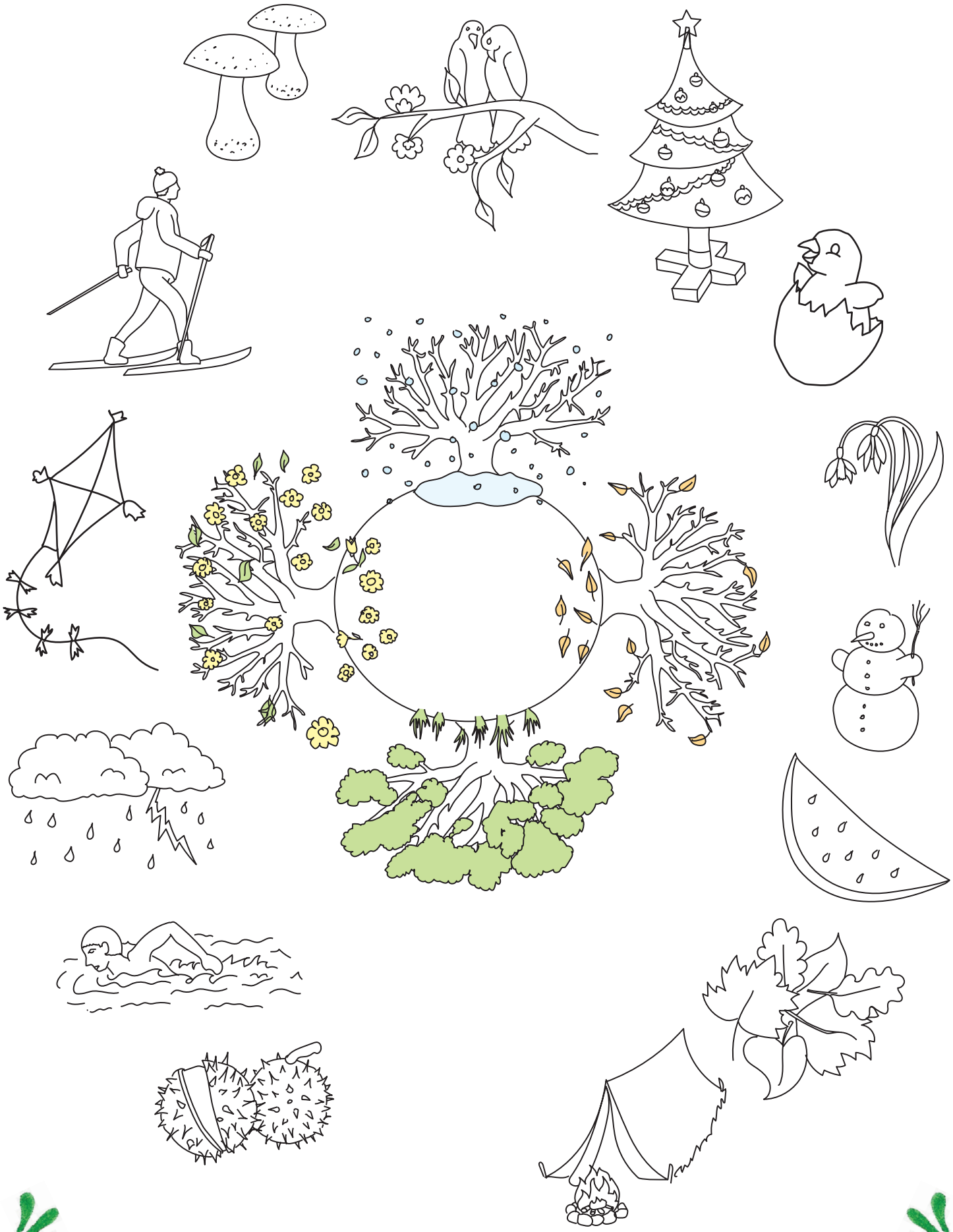

METODICKÉ LISTY – VÝTVARNÁ A PRACOVNÍ VÝCHOVA (PL 15–21)

METODICKÝ LIST 1. ADVENT, VÁNOCE, TŘI KRÁLOVÉ

Mezioborové vztahy:	Český jazyk a literatura, Prvouka
Výukové metody a strategie:	výklad, brainstorming, moderování, řízená diskuse, kladení otázek, rozhovor, samostatná práce, vlastní výtvarná tvorba, prezentace, projektové vyučování
Časová dotace:	2–3 vyučovací hodiny
Vzdělávací cíle:	seznámení se s českými vánočními tradicemi, vlastní výtvarná tvorba
Pomůcky:	pracovní listy **(P15–19)**, pastelky či jiné výtvarné potřeby

Tipy:

- **Metodika Bedýnky příběhů** – Česko
- kniha Aleny Vondruškové: České zvyky a obyčeje
- kniha Činnosti ke svátkům a tradicím v předškolním vzdělávání: Od jara do léta
- kniha Moniky Janičatové, Marcely Cirhanové: Kreslíme, malujeme, tvoříme
- kniha a animovaný seriál Šárky Váchové: Chaloupka na vršku
- Pořad **Naše tradice** na ČT1
- kniha Hany Skálové: Ježíšek
- Adventní čtení, **Cesta domů**
- materiály ke stažení: **Hvězdičkový kalendář na okno**
- nápady na **vánoční tvoření**

Postup:

Povídáme si o tradicích spojených s obdobím adventu, o svátcích sv. Barbory, sv. Lucie, sv. Mikuláše a o Vánocích. Pokud jsou ve třídě děti z jiných zemí, porovnáme, jak se tyto (nebo podobné svátky) slaví tam.

Advent (z latinského adventus) znamená „příchod“ a dobu očekávání příchodu Ježíše (Spasitele) na svět. Přípravná doba na Vánoce trvá čtyři týdny před Štědrým dnem. Dříve byla doba adventní

zároveň dobou postu, kdy byly zakázány zábavy, svatby a hodování. V západní tradici je advent také dobou zklidnění. Odpovídalo to životnímu stylu našich předků, jejichž přirozeným rytmem byla intenzivní práce v době od jara do podzimu, kdy bylo nutné zvládnout veškeré zemědělské práce, a odpočinek v zimě, kdy se vykonávaly domácí práce jako draní peří, šití, pletení, předení, tkaní apod.

Novější adventní tradicí je adventní věnec, na němž se každou adventní neděli zapaluje svíčka, adventní kalendář či adventní trhy.

Vánoční koledy patří neodmyslitelně k adventnímu období.

Koledy byly odedávna neodmyslitelnou součástí „svatých nocí". Původně měly především náboženskou tematiku a **oslavovaly cestu do Betléma, narození Ježíška a starost o jeho život.** V jejich obsahu však najdeme i náladu zimního času, přání dobra, zdraví a požehnání. Byly spojené s obchůzkou po domech – kdy dospělí i děti v předvánočním období za zpěvu koled obcházeli stavení a koledovali si o výslužku, kterou bylo nejčastěji jídlo.

Většina koled je **lidového původu,** autora tedy neznáme. Kouzlo Vánoc však bylo důležitým inspiračním zdrojem pro českou hudbu. Bohatství českých vánočních koled je zaznamenáno v českých kancionálech, které ovlivnily styl tzv. **pastorel** – drobných vánočních jedno i vícehlasých zpěvů s doprovodem smyčcových i dechových nástrojů. V pastorelách, které hojně **skládali čeští kantoři,** se prolínají prvky koled a světských lidových písní s umělou hudbou. Některé pastorely, **zejména vánoční mše Jakuba Jana Ryby „Hej mistře, vstaň bystře"** patří dodnes ke stálému vánočnímu repertoáru. K poslechu je **ZDE**.

Z umělých vánočních písní je dnes asi nejznámější **Tichá noc (německy Stille Nacht),** kterou napsal básník Joseph Mohr, hudbu složil učitel Franz Gruber. Tato píseň, poprvé uvedena na Štědrý den roku 1818, z Německa pronikla nejen do celé Evropy, ale i do Japonska, na Havaj či do Afriky. V českém překladu zdomácněla i u nás – zde je k poslechu **Tichá noc** doprovázená ilustracemi Josefa Lady.

Mezi české nejoblíbenější koledy patří třeba tyto:

- **Jak jsi krásné neviňátko**
- **Půjdem spolu do Betléma**
- **Pásli ovce Valaši**

Dnes se v průběhu adventu zpívají i písně s vánoční tematikou, které už nutně nemusí být náboženského charakteru, ale s jejichž pomocí navozujeme magickou atmosféru vánočního klidu a pohody.

Sv. Barbora

4. prosince mají svátek všechny Barbory. Tento den je ve znamení jedné z křesťanských mučednic, **svaté Barbory, patronky mnoha profesí** – havířů, horníků, tesařů, architektů, řezníků či kuchařů, ale také ochránkyní týraných a opuštěných dětí. Barbořino světlo nechávali horníci hořet v den svaté Barbory v dolech, aby chránilo před smrtí a úrazy.

Tato světice žila v Nikomédii (dnešní Turecko) kolem roku 300, kdy byli křesťané pronásledováni a pro svou víru umírali. Podle legendy byla **Barbora jediná dcera** v rodině **bohatého kupce Dioskura**, zapřísáhlého **odpůrce křesťanství**. Tajně se seznámila s Ježíšovým učením a toužila žít podle něj. Její otec s tím ale nesouhlasil a nechal ji uvěznit v kamenné věži. Barboře se podařilo nechat se tam potají pokřtít, poté ale musela uprchnout. Když ji chytili, byla **uvržena do vězení,** kde velmi trpěla a nakonec byla pro svou věrnost víře zabita.

Podle legendy na jejích šatech po její smrti poté **rozkvetla třešňová větvička**, která se tam zachytila. Proto dodnes přetrvává stará tradice, kdy si 4. prosince **řežeme větvičky třešní, zvané „barborky“,** které doma vložíme do vázy s vodou tak, aby nám do Vánoc pěkně rozkvetly. Dříve to dělávala svobodná děvčata, která pomýšlela na vdavky – dívky věřily, že které větvička do Vánoc vykvete, ta se příští rok vdá.

Po vesnici také dříve v tento den **chodily „Barbory“ – dívky oblečené v bílých šatech**, v jedné ruce s metlou, v druhé s košíkem nebo uzlíkem s dárky. Hodným dětem nadělovaly a nehodné vyšlehaly. Později „Barbory“ přestaly chodit po vsích, ale jejich tradice nadělování dětem zůstala. Děti si tak 3. prosince daly za okno talířek, na kterém našly druhý den nadílku od Barbory. Dnes už tento zvyk vymizel – nahradil ho o dva dny pozdější Mikuláš a na Barbořino nadělování se bohužel skoro zapomnělo.

Se svátkem svaté Barbory jsou také spojeny lidové pranostiky, jako například:

Jaké počasí na svatou Barboru, takové bude po celý advent.
Svatá Barbora bere dřevo ze dvora.
Svatá Barbora větry přivolá.
Barbora na ledu, Vánoce na blátě.
Je-li na den svaté Barbory jinovatka, urodí se hodně ovoce.

Sv. Mikuláš

Mikuláš **má** také svůj **reálný předobraz**. Byl to lidmi oblíbený **řecký biskup**, který vynikal svou štědrostí. Mikuláš se narodil kolem roku 250 v lykijském městě Patara (dnešní Turecko) v rodině zbožných a bohatých křesťanů. Po smrti rodičů **rozdal velkou část svého majetku chudým.** Aby unikl projevům vděčnosti, vydal se na pouť do Palestiny. V maloasijském městě Myra zemřel v té době biskup. Novým biskupem se měl stát ten, kdo jako první vejde následujícího rána do chrámu. Tím byl putující sv. Mikuláš, který se zpočátku vzpíral, ale nakonec **biskupský úřad přijal** a poctivě ho vykonával až do své smrti kolem roku 345.

Jednou z nejznámějších mikulášských legend je ta o zadluženém otci a jeho třech dcerách, které chtěl poslat do veřejného domu, aby mu pomohly splatit dluhy. Když se to dozvěděl biskup Mikuláš, vhodil tři noci po sobě do ložnic dívek tolik peněz, že stačily nejen na dluhy otce, ale i na věno dcer.

Svatý Mikuláš se stal jedním z **nejuctívanějších svatých v celém křesťanském světě.** V českých zemích **je patronem** dětí, studentů, námořníků, rybářů, obchodníků, lékárníků a nespravedlivě potrestaných.

Mikuláš bývá zobrazován jako starý muž vyšší postavy s dlouhým bílým vousem. Je oděn do dlouhé bílé košile a dlouhého, zlatou nití vyšívaného biskupského pláště, většinou v kombinaci barev červená a bílá. Na hlavě má biskupskou čepici zvanou mitra, taktéž červené či bílé barvy se zlatým křížem vpředu. V jedné ruce drží dlouhou zlatou berlu (biskupskou hůl) a v druhé pak velký pytel s dárky.

Podle lidové víry **svatý Mikuláš sestupuje každý rok 5. prosince navečer z nebe na zem,** obchází lidské příbytky a spolu s čertem a andělem rozdává pamlsky a ovoce hodným dětem stejně jako uhlí a brambory dětem zlobivým. **Světce doprovází anděl a čert** – zatímco sv. Mikuláš vzbuzuje v dětech posvátnou úctu a anděl klid a pohodu, čert má nahnat uličníkům strach. Tato tradice se v České republice udržela do dnešních dní a je stále velmi živá.

ZDE je krátký animovaný film o svatém Mikuláši.

Sv. Lucie

Svátek svaté Lucie připadá na **13. prosince.** Dřív se slavil jako **nejdelší noc v roce** neboli zimní slunovrat, od kterého se už noci začínají krátit. Proto se říká, že **„svatá Lucie noci upije“.** Křestní **jméno Lucie znamená „světlá“, „zářící“** (z latinského slova „lux“, což znamená světlo). Proto je tento svátek oslavou světla, které přichází po dlouhé noci.

Svatá Lucie **je historicky doložená postava,** o jejímž životě se dodnes vypráví různé legendy. Žila ve 3. století a **pocházela ze Sicílie** z bohaté rodiny, rozhodla se zůstat svobodná a svůj majetek rozdala chudým. Byla velice zbožná a **zemřela mučednickou smrtí**, protože se nechtěla vzdát své křesťanské víry. Po své smrti **byla prohlášena za svatou**. Svatá Lucie se stala **ochránkyní** mladých dívek a žen a patronkou slepých, přadlen, švadlen, krejčích, kočích a dalších řemesel. Lidé se k ní modlili při očních onemocněních, bolestech v krku a infekcích.

K datu svaté Lucie se dříve vázala řada zvyků. **Lidé věřili,** že v předvečer Luciina svátku nastává jedna z n**ejtemnějších nocí, kdy se scházejí čarodejnice,** aby škodily lidem. Lucie je před nimi měla ochránit.

V mnoha českých i moravských vesnicích **chodil 13. prosince průvod masek dům od domu.** Hlavní postavou tohoto průvodu byla **dívka**, která představovala svatou Lucii. Byla **oblečená v bílých šatech** a na obličeji měla většinou **masku s dlouhým zobákem**. Doprovázely ji ženy, **tzv. lucky,** oblečené také v bílém. Lucky měly nahánět strach, proto měly také masku nebo si obličej pomazaly sádlem a moukou. Se svatou Lucií dále chodíval **průvod**, v němž byl kněz, poustevník, řezník, kominík, dráteník, krajánek, družičky a další. Někde chodila i Černá Lucie.

Na den svaté Lucie byl zákaz předení a draní peří. Pokud by některá hospodyně zákaz porušila, Lucie by jí rozfoukala peří po světnici nebo zamotala nitě. Dalším zvykem bylo, že se v den svaté Lucie krmil dobytek speciálním těstem se zvláštním kořením, aby byla zvířata chráněna před uřknutím. Také se schovávalo stranou jedno poleno. Věřilo se, že pokud bylo tímto polenem zatopeno v krbu o Štědrém dnu, byl dům po celý příští rok ochráněn před čarodějnicemi či zlými duchy.

S dnem svaté Lucie jsou také spojené lidové pranostiky, jako například:

Svatá Lucie noci upije, ale dne nepřidá.
Svatá Lucie noci upije, dne nepřidá, co slepice zívá.
Na svatou Lucii jasný den, urodí se konopí a len.
Umaže-li si Lucie šaty od bláta, bude si je po celý leden přepírat.
Svatá Lucie ukazuje svou moc, neb nám dává nejdelší noc.

ZDE je ke zhlédnutí dokumentární pořad ČT o sv. Barboře a sv. Lucii, který můžeme dětem pustit.

1) Povídáme si s dětmi a ptáme se jich *Jak si představujete Ježíška?* Poté rozdáme pracovní listy **(PL15)** a necháme děti svou představu Ježíškovy podoby nakreslit.

2) Ptáme se dětí *Jaké vánoční obyčeje znáte? Jak se na Vánoce připravujete? Co všechno děláte doma o Vánocích?* Povídáme si s dětmi o vánočních tradicích. Na závěr děti necháme na pracovní list **(PL16)** čtyři obyčeje ztvárnit.

3) Ve většině českých domácností se v předvánoční čas rozvoní vanilka a skořice. Povídáme si s dětmi *Jak se doma připravujete na příchod svátků? Pečete doma cukroví? A jaké druhy máte nejraději?* Poté děti nakreslí nebo namalují cukroví na pracovní list **(PL17)**.

4) Rozdáme pracovní listy **(PL18)** a necháme děti zakroužkovat a vybarvit obrázky týkající se Vánoc.

5) Povídáme si o svátku Tři králové. *Děti, víte, kdo byli Tři králové? Víte, kam putovali a jak se jmenovali? Jak si je představujete? Viděl už někdo z vás každoroční pražský tříkrálový průvod?* Rozdáme dětem pracovní listy a necháme je tři krále zpodobnit **(PL19)**.

Další tipy na tvoření s dětmi:

Úkol 1. Tříkrálová koruna z papíru

Pomůcky:	čtvrtky A2 (430 x 610 mm), nůžky, barevné papíry, lepidlo, washi pásky, sešívačka

Postup:

1) Předem rozstříháme podél dlouhé strany papíru A2 na 3 pruhy (s výškou cca 15 cm). Připravíme potřebný počet pruhů.

2) Rozdáme dětem barevné papíry a washi pásky.

3) Obtočíme papírový pruh kolem hlavy každého dítěte. Měl by být asi o 5 cm delší než obvod hlavy. Zbytek děti ustřihnou.

4) Děti vystřihnou z horního okraje pruhu tvar koruny. Mohou stříhat od ruky nebo si nejdřív žádaný tvar předkreslit.

5) Korunu ozdobí washi páskami nebo nastříhaným barevným papírem. Dají se použít šikmé a vodorovné pruhy, geometrické vzory.

6) Korunu otočíme dětem kolem hlavy a konce podržíme ve správné velikosti. Sundáme korunu a konce několikrát prošijeme sešívačkou, aby držely u sebe.

Úkol 2. Třídní adventní kalendář z lepenkových ruliček toaletního papíru

Pomůcky:	papírky s úkoly, papírky s napsanými čísly, ruličky toaletního papíru, krepový papír, nůžky, stužky, provázky, nálepky, washi pásky, lepidlo

Postup:

1) Předem připravíme lepenkový kruh s otvorem uvnitř a zalepíme ho krepovým papírem zelené nebo červené barvy; připravíme papírky s úkoly na každý den.

2) Rozdáme dětem ruličky toaletního papíru, krepový papír, nůžky a stužky.

3) Děti vloží lístky s úkoly do ruliček, zabalí každou do krepového papíru, zavážou stužkami a vyrobí různobarevné „bonbóny“.

4) Na „bonbóny“ nalepí samolepky nebo papírky s číslem.

5) Děti nalepí zabalené ruličky na lepenkový kruh a vytvoří adventní kalendář připomínající vzhledem novoroční věnec.

6) Ozdobí mašlí a pověsí na zeď.

Úkol 3. Vánoční ozdoby ze skla a samotvrdnoucí hmoty

Pomůcky:	barevné zabroušené střepy skla, barevná skelná drť, barevné korálky, samotvrdnoucí keramická hmota, vykrajovátka, eurofolie nebo plastové podložky, miska s vodou, akrylové barvy, kulaté štětce, kelímek na kašičku, lepidlo Herkules

Postup:

1) Připravíme si a dětem rozdáme skleněné úlomky, střepy, drť i korálky a vybranou hmotu. Samotvrdnoucích hmot je více druhů a barev (bílá a terakotová).

2) Hmotu děti prohnětou v rukou, vytvarují placky (cca 7 mm) a pomocí vykrajovátek na vánoční cukroví vykrájejí různé figurky.

3) Po vykrojení brčkem vytvoří dírku na pověšení.

4) Kousky skla, drtě nebo korálků zamačkávají do hmoty. Hmota se chová jako plastelína, čím tenčí vrstva, tím křehčí objekt. Pokud bude hmota při práci schnout, děti si namočí ruce a výrobek navlhčí. Také vždy z hmoty ukrajují pouze kousky, se kterými budou aktuálně pracovat, jinak hmota na vzduchu tvrdne. Vodu a prsty můžou používat i při zarovnávání nerovností.

5) Když děti výrobek dokončí, nechají ho volně schnout na vzduchu, ne u radiátoru, protože při příliš rychlém schnutí se může hmota pokroutit. Během prvních hodin schnutí mokrý výrobek několikrát obrátí, aby zabránily případnému zkroucení.

6) Hmotu a sklo můžou k sobě také lepit. Jednou z možností je použití kašičky. V malém kelímku nechají rozpustit několik kousků modelovací hmoty na kašičku, kterou nanesou štětcem na požadované místo spoje jako klasické lepidlo. Tento způsob použijí pouze v případě, že mají mokré výrobky. Na lepení suchých výrobků použijí lepidlo Herkules.

7) Vysušené výrobky mohou libovolně barvit.

8) Hotové výrobky si děti zavěsí na provázky.

Hmoty se dají koupit v běžných výtvarných potřebách. Korálky z Jablonce nad Nisou objednáme přímo přes místní prodejce (např. **bijoux-nonstop.cz**).

Při výběru skleněných střepů je třeba dbát na to, aby šlo o střepy zabroušené. Ty koupíme přes internetové obchody ve speciálních prodejnách skla nebo v konkrétních sklárnách jako zbytkový materiál.

Nakresli, jak si představuješ Ježíška.

Nakresli 4 obyčeje, které dodržují lidé o Vánocích.

Nakresli cukroví, které doma pečete o Vánocích.

Vyber správné obrázky týkající se Vánoc a vybarvi je.

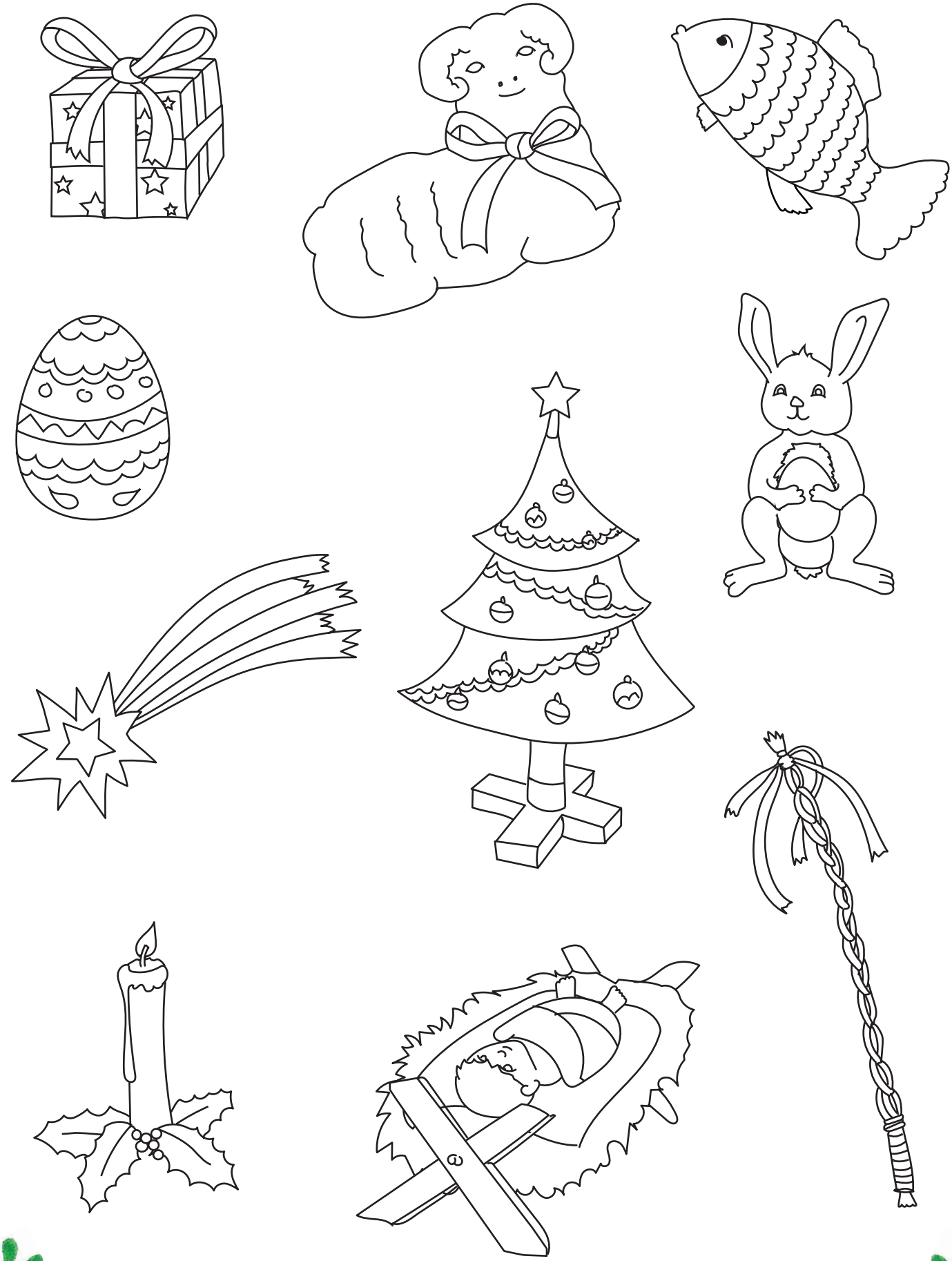

Nakresli, jak si představuješ Tři krále.

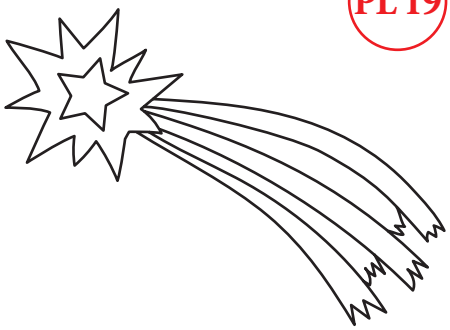

METODICKÝ LIST 2. MASOPUST

Mezioborové vztahy:	Český jazyk a literatura, Prvouka
Výukové metody a strategie:	brainstorming, moderování, řízená diskuse, kladení otázek, rozhovor, práce s textem, samostatná práce, vlastní výtvarná tvorba, prezentace, projektové vyučování
Časová dotace:	1–2 vyučovací hodiny (závisí na velikosti a složitosti výrobku)
Vzdělávací cíle:	seznámení se s tradicí masopustu, výroba masopustní masky
Pomůcky:	tabule, interaktivní tabule, výtvarné potřeby

Tipy:

- **Metodika Bedýnky příběhů** – Česko
- kniha Aleny Vondruškové: České zvyky a obyčeje
- kniha Činnosti ke svátkům a tradicím v předškolním vzdělávání: Od jara do léta
- kniha Moniky Janičatové, Marcely Cirhanové: Kreslíme, malujeme, tvoříme
- kniha a animovaný seriál Šárky Váchové: Chaloupka na vršku
- kniha Dagmar Šottnerové: Lidové tradice
- článek **Jak se slavil strakatý Masopust**
- **výtvarné náměty**

Postup:

1) Povídáme si s dětmi o masopustních tradicích a maskách.

2) Přečteme si o masopustu u nás.

3) Pro výrobu masek poté děti rozdělíme do skupin, nebo může každé pracovat samostatně.

Masopust neboli fašank

- Jeho začátek je vždy stejný – nastává po svátku Tří králů. Konec připadá na Popeleční středu a ta je závislá na datu Velikonoc.
- Slovo masopust znamená „opuštění masa“. Během těchto dní se mělo hodovat, veselit, hodně jíst a pít, aby se člověk připravil na čtyřicet dní půstu, které následovaly. Pořádaly se zabijačky, pekly se koblihy plněné meruňkovou marmeládou. Hodně se hodovalo a popíjelo.

- Mezi hlavní masopustní masky patřily například medvěd, kobyla, slaměný, žid, strakatý a další.

Typické masopustní maškary:

- **Medvěd** – je to nejstarší masopustní maškara. Maska bývala vytvořena z opravdové medvědí kožešiny – symbolizovala plodivou sílu.
- **Žid** – maska byla oblečena do starých šatů, které byly pošity pestrými ústřižky látek. Žid měl dlouhý červený nos a dlouhý černý knír. Maska měla zahánět nečisté síly.
- **Strakatý** – byl to typ šaška, který nosil veselý kostým plný pestrobarevných záplat. Na hlavě měl vysokou čepici zdobenou střapcem. Strakatý by měl mít na sobě tolik barev, kolik je dní v roce. Tato postava symbolizovala šťastný, veselý a pestrý rok.

Úkol 1. Vyrábění masopustní masky

Varianta A:

Pomůcky:	papírové tácky, provázek, krepové různobarevné papíry, na vybarvení: akvarelové pastelky nebo temperové barvy, štětec, kelímek s vodou, nůžky, lepidlo

Postup:

1) Rozdáme dětem papírové tácky. Nůžkami vystřihnou dírky na oči.

2) Děti pomalují tácek. Budou se snažit vybarvovat pečlivě. Některé části můžou zvýraznit pomocí štětečku namočeného do vody – barva je tak sytější a dělá hezké barevné efekty. Nechají uschnout.

3) Přilepí „vlasy“ a „vousy“ z krepového papíru.

4) Opatří (asi v polovině) poutkem z provázku.

Varianta B:

Pomůcky:	papírové tašky, krepové různobarevné papíry, fixy, provázek, barevné papíry, temperové barvy, štětec, kelímek s vodou, nůžky, lepidlo

Postup:

1) Rozdáme dětem papírové tašky.

2) Děti pracují v párech. Tašku nasadí kamarádovi opatrně na hlavu a fixou zhruba zaznamenají, kde jsou oči a pusa.

3) Sundají tašku, vystřihnou otvory a dle fantazie dokreslí a domalují obočí, řasy nebo velký úsměv.

4) Děti pomalují masku temperovými barvami. Nechají uschnout.

5) Přilepí „vlasy“ a „vousy“ z krepového papíru, provázku, „rohy“ a „uši“ ze silnějšího barevného papíru.

METODICKÝ LIST 3. VELIKONOCE

Technika:	Výroba jednoduché figurky z kukuřičného šustí
Mezioborové vztahy:	Prvouka
Výukové metody a strategie:	výklad, praktický nácvik výtvarné techniky
Časová dotace:	1 vyučovací hodina
Cíle:	seznámení se s českými velikonočními tradicemi, praktický nácvik výtvarné techniky
Pomůcky:	tabule, interaktivní tabule, výtvarné potřeby, pracovní listy **(PL20–21)**

Tipy:

- **Metodika Bedýnky příběhů** – Česko
- kniha Aleny Vondruškové: České zvyky a obyčeje
- kniha Činnosti ke svátkům a tradicím v předškolním vzdělávání: Od jara do léta
- kniha Moniky Janičatové, Marcely Cirhanové: Kreslíme, malujeme, tvoříme
- kniha a animovaný seriál Šárky Váchové: Chaloupka na vršku
- kniha Dagmar Šottnerové: Velikonoce
- kniha Evy Velebné: Lidové zvyky a obyčeje v křesťanském roce
- kniha Dagmar Šottnerové: Velikonoce
- kniha Vajíčko trošku jinak: Půvabné figurky z umělohmotných vajíček

Zvyky a tradice:

- vše o českých Velikonocích **ZDE**, **ZDE** nebo **TADY**

Velikonoce v jiných zemích:

- **Zvyky a pověry velikonoční**

Nápady na velikonoční tvoření:

- **Zdobení kraslic**

Postup:

Povídáme si o tradicích spojených s Velikonocemi. Pokud jsou ve třídě děti z jiných zemí, porovnáme, jak se tyto (nebo podobné svátky) slaví tam.

Velikonoce jsou nejvýznamnější křesťanské svátky. Mají připomínat umučení a zmrtvýchvstání Ježíše Krista, které mělo nastat tři dny po jeho ukřižování. Velikonoce jsou svátkem pohyblivým, připadají každý rok na jiné datum – na neděli po prvním jarním úplňku.

V češtině jsou Velikonoce pojmenovány po **Velké noci,** během níž byl Ježíš vzkříšen. Noc z Bílé soboty na Velikonoční neděli byla **od pradávna považována za největší noc v církevním roce.** Církevní **příprava** na Velikonoce začíná už na **Popeleční středu** a trvá čtyřicet dní **až do Velikonoční neděle,** před kterou je Zelený čtvrtek, Velký Pátek a Bílá sobota. Pro věřící to bývá období půstu a odříkání. Velikonoce jsou ale také **svátky jara,** které oslavují probouzející se přírodu a nový život.

Velikonoční zvyky a tradice jsou pestré a liší se podle oblastí, prolínají se v nich křesťanské a pohanské tradice. V České republice je nejznámější velikonoční tradicí pomlázka, barvení a zdobení vajec a také hodování.

1) S dětmi si povídáme o velikonoční tradici zdobení vajíček. Poté jim rozdáme pracovní listy **(PL20)** a necháme je ozdobit kraslici podle vlastního uvážení.

2) Rozdáme pracovní listy **(PL21)** a necháme děti zakroužkovat a vybarvit obrázky týkající se Velikonoc.

Úkol 1. Vyškrabávání obrázků

Pomůcky:	voskové pastely nejlépe Koh-i-noor, černá tuš, čtvrtky, štětce, jehla

Postup:

1) Děti nakreslí voskovými pastely na čtvrtky barevné pruhy nebo skvrny tak, aby vrstva vosku byla dostatečně silná. (Je efektivnější, když na voskovky více přitlačí.)

2) Černou tuší rovnoměrně přetřou obrázek, aby malba nebyla vidět. Čtvrtka by měla být celá černá. Obrázek dají usušit.

3) Zaschlý obrázek je připraven k vyškrabávání jakýchkoliv motivů (vajíčka, kytičky, ptáčci...).

4) Vyškrabávat mohou velkou jehlou, kružítkem nebo vypsanou propisovací tužkou.

Úkol 2. Velikonoční kraslice

Pomůcky:	čtvrtky A4, veliká šablona vejce, progresa, tuš (různé barvy), špejle, barevné papíry, lepidlo, nůžky, mašličky

Postup:

Varianta A:

1) Na čtvrtku (doprostřed) obkreslíme pomocí šablony vejce.

2) Vejce obtáhneme tuší – barvu zvolíme dle vlastního výběru.

3) Pomocí geometrických pravidelně se střídajících tvarů ozdobíme vejce.

4) Tvary pečlivě vybarvíme.

5) Na vršek či spodek vejce přilepíme barevnou mašličku na dozdobení.

Varianta B:

1) Na čtvrtku (doprostřed) obkreslíme pomocí šablony vejce.

2) Vejce obtáhneme tuší – barvu zvolíme dle vlastního výběru.

3) Barevnou tuší si uděláme svislé nebo podélné čáry, které nám vejce rozdělí na několik dílků.

4) Z barevného papíru vystřihneme různé geometrické tvary, které pravidelně lepíme do jednotlivých dílků vajíčka.

Úkol 3. Zdobení kraslic ubrouskovou technikou

Pomůcky:	vejce (polystyrenová, plastová nebo vyfoukaná a vysušená), lepidlo Herkules, štětce, kelímky na lepidlo, barevné ubrousky se vzory květin, zvířátek nebo s jednoduchými velikonočními motivy

Postup:

1) Děti si vezmou barevné ubrousky a vystřihnou jednotlivé motivy. Z ubrousku použijí jen barevnou vrchní vrstvu.

2) Lepidlo si lehce naředí vodou a nanesou štětcem na kraslici.

3) Potom jej přilepí a opatrně přetřou lepidlem. Vysuší.

Ozdob si podle fantazie vlastní kraslici.

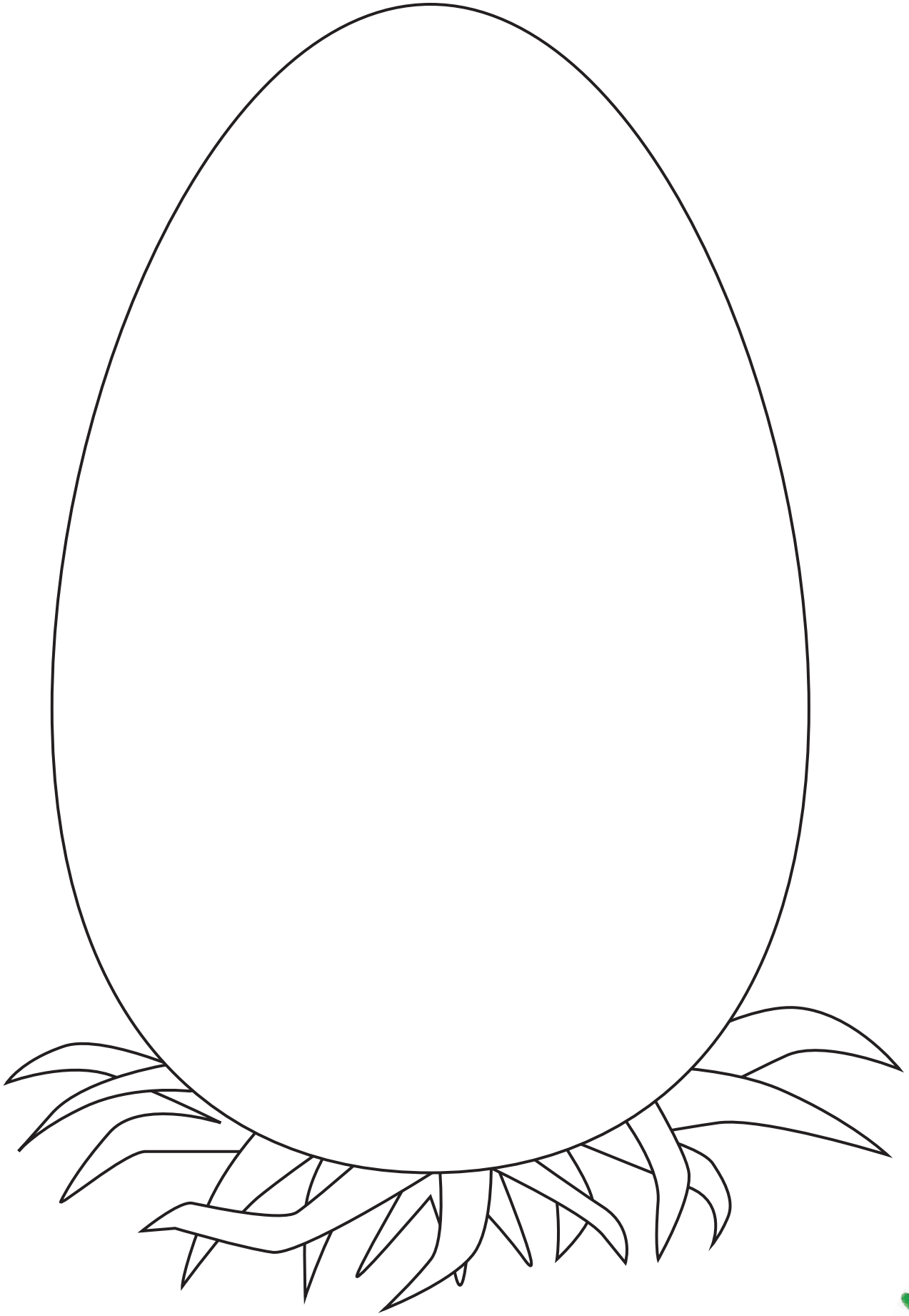

Vyber správné obrázky týkající se Velikonoc a vybarvi je.

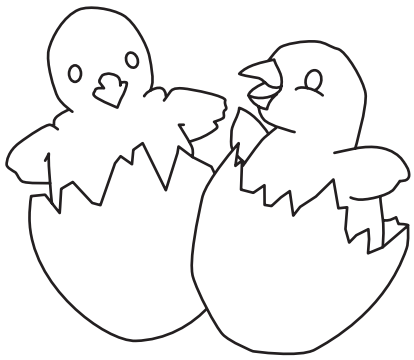

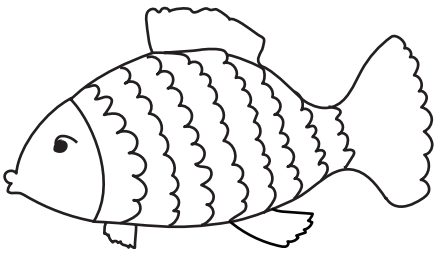

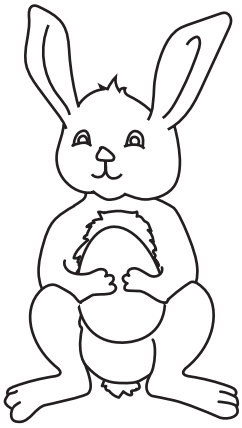

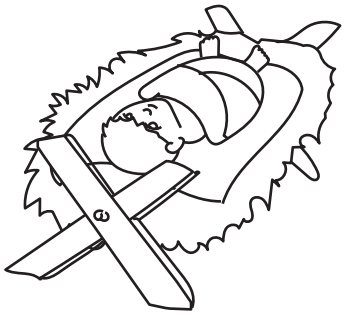

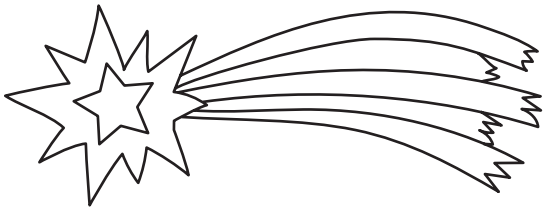

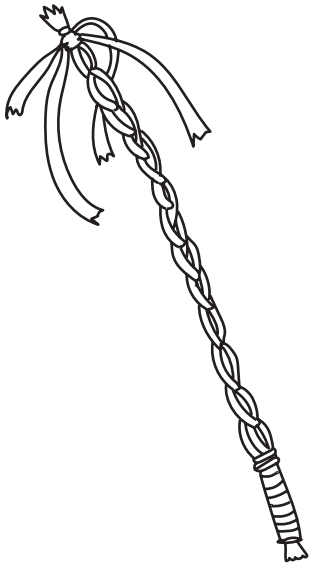

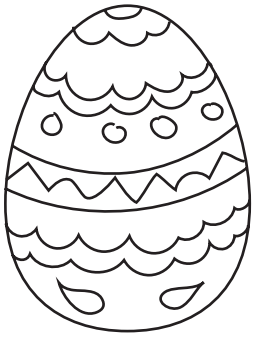

METODICKÉ LISTY – ANGLICKÝ JAZYK (PL 22)

Mezioborové vztahy:	Další cizí jazyk
Výukové metody a strategie:	výklad, čtení, řízená diskuse, kladení otázek, rozhovor, práce s textem, projektové vyučování
Časová dotace:	1 vyučovací hodina
Vzdělávací cíle:	procvičování slovní zásoby anglických podstatných jmen a sloves spojených s pohádkou O Smolíčkovi
Pomůcky:	pracovní listy **(PL22)**, tabule nebo interaktivní tabule, psací potřeby

Postup:

Aktivita 1

1) Zopakujeme si s dětmi anglické výrazy pro barvy. Potom jim rozdáme pracovní list **(PL22)** a necháme je podle návodu vybarvit obrázek k pohádce.

Aktivita 2

1) Před čtením pohádky „O Smolíčkovi“ si s dětmi ukážeme obrázky hlavních postav – jelena se zlatými parohy „deer Golden Antlers“, Smolíčka „Smolichek“ a jeskyněk „wood maidens“. Slova se společně naučíme a popř. napíšeme na tabuli jako vizuální podporu. Poté ke slovům přiřadíme společně s dětmi nějaký zvuk či pohyb – např. znázornění parohů, tlesknutí, zvednutí ruky atp. Pokaždé, když děti v pohádce dané slovo uslyší (ukážeme jim obrázek), pohyb/zvuk zopakují. Obtížnost se dá stupňovat – můžeme postupně přidávat další jednoduchá slova, která se v pohádce opakují – např. dveře „door“, prst/y „finger/s“, otevřít „open“ apod., a přiřadit k nim gesta.

2) Společně si přečteme s dětmi pohádku **„O Smolíčkovi“** v českém i anglickém jazyce a děti reagují na vybraná slova gesty či zvuky, čímž trénují porozumění ze sluchu.

Podle návodu vybarvi obrázek k pohádce.

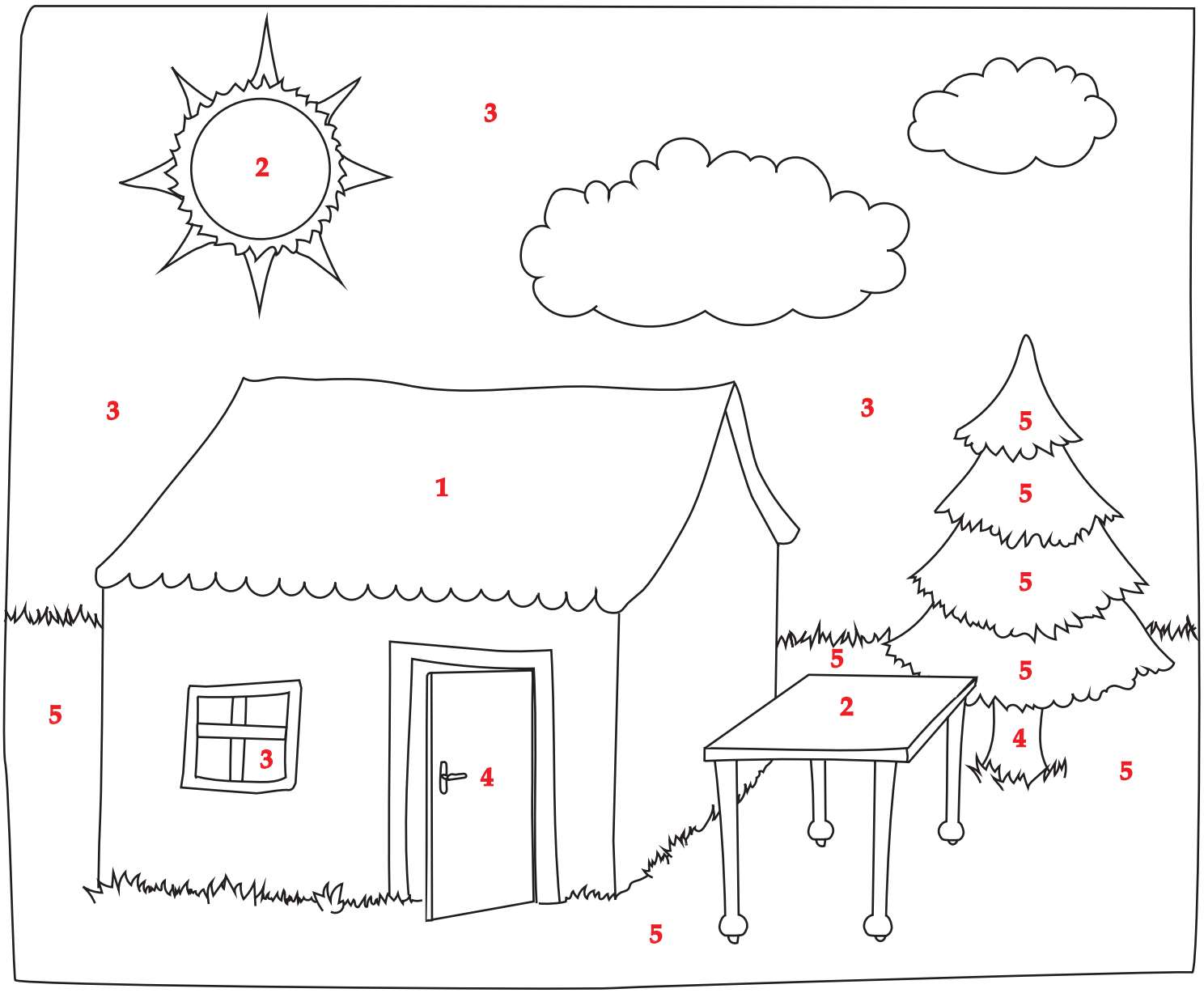

1 red

4 brown

2 yellow

5 green

3 blue

METODICKÉ LISTY – HUDEBNÍ VÝCHOVA (PL 23)

Mezioborové vztahy:	Další cizí jazyk
Výukové metody a strategie:	výklad, čtení, řízená diskuse, kladení otázek, rozhovor, práce s textem, poslech, zpěv
Časová dotace:	1 vyučovací hodina
Vzdělávací cíle:	seznámení se s českou hymnou a lidovými písněmi
Pomůcky:	pracovní list **(PL23)**, počítač s funkčním zvukem nebo interaktivní tabule

Postup:

1) Zeptáme se dětí *Znáte českou hymnu? Jaká je to skladba, čím je výjimečná? Jakou má funkci, při jaké příležitosti se hraje?*

Česká hymna Kde domov můj?, jak ji známe teď, je pouze první slokou z písně ze hry Josefa Kajetána Tyla Fidlovačka, aneb žádný hněv a žádná rvačka. Hudbu složil František Škroup.

2) Poslechneme si s dětmi hymnu a zkusíme si zazpívat první sloku.

Česká hymna v souboru mp3 ke stažení je **ZDE**.

3) Zeptáme se dětí *Jaká je vaše oblíbená lidová písnička?* Poté se společně naučíme písničky Andulko šafářova, Na tom pražským mostě nebo Ach synku, synku **(PL23)**.

Text písně Kde domov můj? (obě sloky)

Kde domov můj,
kde domov můj?
Voda hučí po lučinách,
bory šumí po skalinách,
v sadě skví se jara květ,
zemský ráj to na pohled!
A to je ta krásná země,
země česká, domov můj,
země česká, domov můj!

Kde domov můj,
kde domov můj?
V kraji znáš-li Bohu milém,
duše útlé v těle čilém,
mysl jasnou, vznik a zdar,
a tu sílu vzdoru zmar?
To je Čechů slavné plémě,
mezi Čechy domov můj,
mezi Čechy domov můj!

Nauč se české písničky.

Andulko šafářova

G D7 G D7 G
1. Andulko šafářova, husičky nemáš doma.
D7 G D7 G
Husy jsou v ječmeně, Andulko, vyžeň je!
D7 G D7 G
Vyžeň je z ječmene ven, dřív než bude bílej den.

2. Já bych je ven vyhnala, jen kdybych se nebála.
Paňmáma lehce spí, jak se hnu, všecko ví!
Já nesmím z komůrky ven, dřív než bude bílej den.

Na tom pražským mostě

A
1. Na tom pražským mostě, rozmarýnka roste,
D A E A
žádnej ji tam nezalejvá, ona sama roste,
D A E A
žádnej ji tam nezalejvá, ona sama roste.

2. Já tam tudy půjdu, zalejvat ji budu,
ona se mi zazelená, já ji trhat budu,
ona se mi zazelená, já ji trhat budu.

Ach synku, synku

Byla to jedna z nejoblíbenějších písniček našeho prvního československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka.

C G7 C A7
1. Ach synku synku, doma-li jsi? Ach, synku synku, doma-li jsi,
Dmi G7 C Ami Dmi G7 C
tatíček se ptá, oral-li jsi, tatíček se ptá, oral-li jsi.

2. |: Oral jsem oral, ale málo :|
|: Kolečko se mi polámalo :|

3. |: Když se ti zlámalo, dej ho spravit :|
|: Nauč se synečku, hospodařit :|

POHYBOVÁ HRA – PLETEME POMLÁZKU

Mezioborové vztahy:	Prvouka
Výukové metody a strategie:	pohybová hra, skupinová aktivita
Časová dotace:	1 vyučovací hodina
Vzdělávací cíle:	trénink týmové spolupráce a kooperace, trénink motorické obratnosti, trénink vizuální paměti a představivosti
Pomůcky:	provazy podle počtu dětí, ideálně v různých barvách

Postup:

1) Zeptáme se dětí, jestli vědí, jak se plete pomlázka, jestli ji už někdy pletly. Pak jim ukážeme obrázek a vysvětlíme postup.

2) Připravíme si provazy podle počtu dětí. Děti rozdělíme do týmů tak, aby v každém týmu byl nejlépe stejný počet členů.

3) Každému dítěti v týmu přiřadíme jedno číslo a do ruky dáme provaz. Např. pokud bude v týmu 6 dětí, každé dítě dostane jedno číslo od 1 do 6. Pokud bychom měli provazy různě barevné, úkol to dětem usnadní.

4) Všechny provazy jednoho týmu svážeme na jednom konci dohromady. Zavázaný konec můžeme držet nebo ho přivázat k žebřinám.

5) Děti postavíme vedle sebe tak, aby posloupnost navazovala (1–2–3–4–5–6) a provazy byly napnuté.

6) Děti mohou začít plést pomlázku, úplně stejně jako tu z proutků. Např. (v každému týmu bude 6 členů) – 1 se musí vrchem dostat mezi 5 a 6, podlézt 5 a 4, aby se dostala mezi 3 a 4. To samé udělá 6 na druhé straně. Vrchem se dostane mezi 2 a 3, podleze 3 a 1 a postaví se mezi 1 a 4.

7) Tímto způsobem budou plést děti pomlázku tak dlouho, dokud jim stačí délka provazů.

8) Děti se po celou dobu pletení nesmí pustit svého provazu.

9) Vyhrává tým, který uplete svou pomlázku nejrychleji a nejlépe.

Postup pletení pomlázky

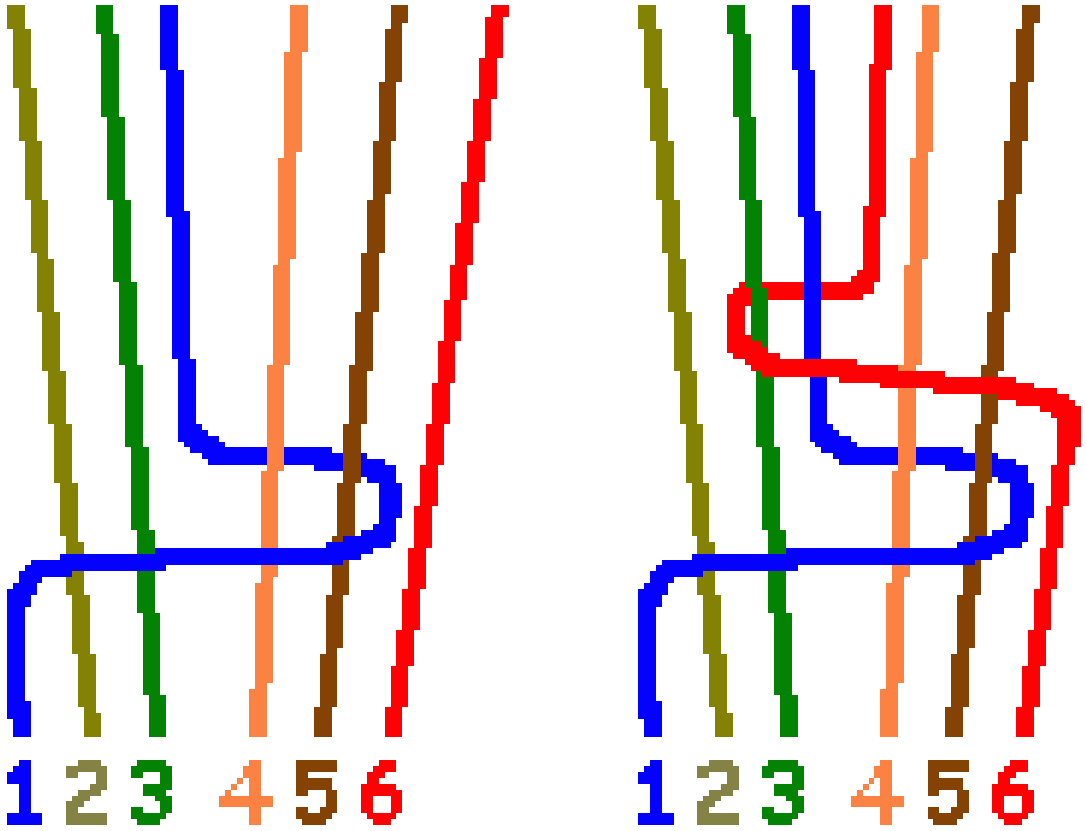

POUŽITÉ ZDROJE

[CIT. 2022-06-16] DOSTUPNÉ POD LICENCÍ PUBLIC DOMAIN A CREATIVE COMMONS Z:

- https://inbaze.cz/wp-content/uploads/2020/07/ceska_pohadka.pdf
- https://www.youtube.com/watch?v=kPTcuT9fdo0
- https://edu.ceskatelevize.cz/video/1818-povest-o-golemovi
- https://edu.ceskatelevize.cz/video/1809-povest-o-prazskem-orloji
- https://www.superrodina.cz/2013/03/21/maly-prazsky-chodec-basne-pro-male-ctenare-o-stovezate-matce-mest/
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_%C4%8Capek
- https://inbaze.cz/publikace-a-metodicke-materialy/#bedynky
- https://www.ceskatelevize.cz/porady/10519120758-nase-tradice/dily/
- https://www.ceskatelevize.cz/porady/10519120758-nase-tradice/212562260400002-sva-ta-barbora-a-svata-lucie/
- https://eshop.cestadomu.cz/vyhledavani/?string=adventn%C3%AD+%C4%8D-ten%C3%AD
- https://deti.vira.cz/aktivity/omalovanky/adventni-kalendare/hvezdickovy-kalendar
- https://www.tvorivedeti.cz/cz-kategorie_375695-0-vanocni-tvoreni.html
- https://decko.ceskatelevize.cz/ceska-mse-vanocni
- https://www.youtube.com/watch?v=g59bV1_H16I&ab_channel=Sl%C3%A1vkaDolnikova
- https://www.youtube.com/watch?v=6ggCJWmkmeA&ab_channel=Jaro-slavP%C5%A1eni%C4%8Dn%C3%BD
- https://www.youtube.com/watch?v=moFy1FvYHf4&ab_channel=SerialUlice
- https://www.google.com/search?q=p%C3%A1sli+ovce+vala%C5%A1i&rlz=1C1GCEA_enCZ803CZ807&oq=p%C3%A1sli+ovce+&aqs=chrome.1.69i57j0l3j46j0l5.4729j0j4&-sourceid=chrome&ie=UTF-8
- https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10265744641-zpravicky/215411000161205/obsah/499173-animovana-historie-svaty-mikulas
- http://bijoux-nonstop.cz/
- https://www.nasehobby.cz/jak-se-slavil-strakaty-masopust/
- http://vytvarne-namety.cz/index.php/svatky/106-svatky-a-tradice/tradice/702-slameny-tradicni-masopustni-maska
- https://velikonoce.nasesvatky.cz/tradice
- https://www.ceskevelikonoce.cz/
- http://www.milujivelikonoce.cz/cs/temata/show/zvyky/121-velikonocni-zvyky-a-tradice/

- http://knihovna.obecmokre.cz/zvyky-a-povery-velikonocni
- https://www.bydlimekvalitne.cz/kraslice-na-posledni-chvili-pouzijte-koralky-bavlnku-nebo-ubrousky
- https://inbaze.cz/wp-content/uploads/2020/07/ceska_pohadka.pdf
- https://akordy.kytary.cz/
- https://www.youtube.com/watch?v=85c7UculKxI
- http://paja-trb.cz/oddych/pomlazka.html

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

PRAHA PRAGUE PRAGA PRAG

INBÁZE